

จิตรกรรมก้ำมะลอร่วมสมัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

จิตรกรรมก้ำมะลอร่วมสมัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

CONTEMPORARY KAMMALOR PAINTING (LACQUERED WORK)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree
Master of Fine Arts Program in Visual Arts
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2016
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ จิตรกรรมกำมะลอร่วมสมัย ” เสนอโดย นางสาวสุจิตรา พาหุการณ์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศน์วงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิรัชญา ดวงรัตน์
2. ศาสตราจารย์เกียรติคุณปรีชา เกาทอง

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิชัย ภิรมย์รักษ์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ปริญญา ตันติสุข)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ธงชัย ศรีสุขประเสริฐ)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิรัชญา ดวงรัตน์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ศาสตราจารย์เกียรติคุณปรีชา เกาทอง)

...../...../.....

57004210 : สาขาวิชาทัศนศิลป์

คำสำคัญ : งานสร้างสรรค์ศิลปะไทยร่วมสมัย / จิตรกรรมก้ำมะลอร่วมสมัย.

สุจิตรา พาทุการณ์ : จิตรกรรมก้ำมะลอร่วมสมัย. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผศ.

วิรัชญา ดวงรัตน์ และ ศาสตราจารย์ เกียรติคุณปรีชา เกาทอง. 67 หน้า.

“จิตรกรรมก้ำมะลอร่วมสมัย” เป็นการสร้างสรรค์ผลงานด้านจิตรกรรมไทยร่วมสมัย ด้วยการคลี่คลายเทคนิควิธีการจากงานลายรดน้ำ งานลายทองและลายก้ำมะลอ ซึ่งเป็นงานประณีตศิลป์ของไทย ถือเป็นงานช่างชั้นสูงอันทรงคุณค่า มีเอกลักษณ์ความเป็นไทยที่โดดเด่นด้านความวิจิตรงดงาม ด้วยฝีมือบรมครูช่าง นำมาถ่ายทอดความคิด อารมณ์ ความรู้สึกและจินตนาการตามทัศนคติส่วนตัว ด้วยเรื่องราวในจินตนาการเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวบ้านพื้นถิ่นริมทะเลภาคใต้ที่ประกอบอาชีพประมง ซึ่งมีวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย อันสะท้อนรูปแบบทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน

สาขาวิชาทัศนศิลป์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2559

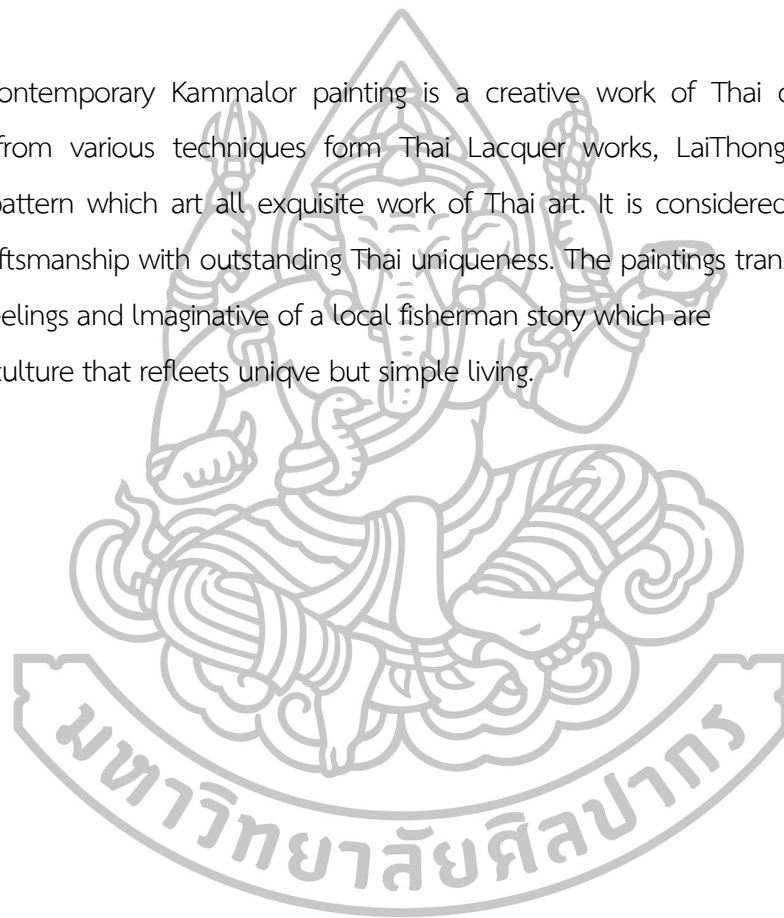
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. 2.

57004210 : MAJOR : VISUAL ARTS

KEY WORD : CREATION OF CONTEMPORARYMTHAIART / CONTEMPORARY KAMMALOR
PAINTING (LACQUERED WORK).

SUJITTRA PAHUKAN : CONTEMPORARY KAMMALOR PAINTING (LACQUERED
WORK). THESIS ADVISORS : ASSOE.PROF. WIRANYA DUANGRAT. AND PROFESSOR PREECHA
THAOTHONG. 67 pp.

Contemporary Kammalor painting is a creative work of Thai contemporary.
Simplifying from various techniques form Thai Lacquer works, LaiThong pattern and
Kammalor pattern which art all exquisite work of Thai art. It is considered to be highly
valuable craftsmanship with outstanding Thai uniqueness. The paintings transmit thoughts,
emotiong, feelings and Imaginative of a local fisherman story which are
interesting culture that refleets uniqve but simple living.

Program of Visual Arts

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature

Academic Year 2016

Thesis Advisors' signature 1. 2.

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าน้อมรำลึกถึงคุณบิดา มารดา ผู้ให้กำเนิด ที่คอยอบรมสั่งสอน และสนับสนุนการทำงานศิลปะ ขอขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาศิลปะไทยและคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และให้คำปรึกษาแก่ข้าพเจ้าในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์วิริญญา ดวงรัตน์อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการวิทยานิพนธ์ ผู้ชี้แนะแนวทาง ให้คำปรึกษา และให้ความรู้ ความช่วยเหลือหลายสิ่งหลายอย่างแก่ข้าพเจ้าตลอดการศึกษาระดับปริญญาศิลปมหาบัณฑิตในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ชุดนี้สำเร็จลุล่วงในทุกประการ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
สมมติฐานของการศึกษา.....	2
ขอบเขตของการศึกษา.....	3
ขั้นตอนการศึกษา.....	3
อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์.....	3
2 ข้อมูลในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์.....	5
ที่มาของแนวความคิดและแรงบันดาลใจ.....	5
ทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์.....	5
อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเทคนิคลายรดน้ำ ลายกำมะลอ.....	6
อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากจิตรกรรมเวียตนาม(LACQUER WORK).....	13
อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปิน.....	16
อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากอาชีพประมง.....	19
อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากวัตถุ และวัสดุที่เกี่ยวข้องกับอาชีพประมง.....	19
อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากลวดลายเรือกอลและ.....	28
3 การกำหนดรูปแบบเทคนิค และวิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	34
วิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	34
ขั้นตอนการในสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	38
4 การสร้างสรรค์และการพัฒนาผลงานวิทยานิพนธ์.....	47
การสร้างสรรค์และการพัฒนาผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์.....	47
การสร้างสรรค์และการพัฒนาผลงานวิทยานิพนธ์.....	51
ปัญหาในการสร้างสรรค์และการแก้ไขปัญหา.....	60
5 สรุปการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	61

บทที่	หน้า
รายการอ้างอิง.....	62
ภาคผนวก.....	63
ประวัติผู้วิจัย.....	66

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	ภาพท้าวเทวราชทำลายพิธีบูชาอัญญ มหาชนกเกิดโกลาหล่วนวายประหารพราหมณ์ กัณฑ์ทศพร.....8
2	ภาพสงครามยุทธหัตถีระหว่างพระเจ้าอริราชชนกกับพระอนุชาโปลชนก.....8
3	ภาพเจ้าชายสิทธัตถะให้นายฉันทะนำเครื่องทรงกลับไปยังพระนคร ม้ากัณฐกะเสียใจจนถึงแก่ ความตาย.....9
4	ภาพพระนางพสุนธรวิเนดาบิดน้ำในมวยผมท่วมกองทัพพญาวัวสวดีมาร.....9
5	ภาพตู้พระไตรปิฎก ศิลปะสมัยอยุธยาตอนปลาย (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร กรุงเทพฯ).....10
6	ภาพด้านข้างของตู้พระไตรปิฎกแสดงเรื่องราวเกียรติศิลปะสมัยรัตนโกสินทร์ (ศาลาการ เปรียญวัดใหญ่สุวรรณาราม เมืองโบราณ จังหวัดสมุทรปราการ).....11
7	ภาพด้านข้างซ้ายของตู้พระไตรปิฎกสายกระหนกรวงข้าว ศิลปะสมัยอยุธยา (หอสมุด แห่งชาติ กรุงเทพฯ).....12
8	ภาพอิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากจิตรกรรมเวียตนาม(LACQUER WORK) ชั้นที่ 1.....14
9	ภาพอิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากจิตรกรรมเวียตนาม(LACQUER WORK) ชั้นที่ 2.....14
10	ภาพอิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากจิตรกรรมเวียตนาม(LACQUER WORK) ชั้นที่ 3.....15
11	ภาพอิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากจิตรกรรมเวียตนาม(LACQUER WORK) ชั้นที่ 4.....15
12	ภาพอิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปะจีน ชั้นที่ 1.....17
13	ภาพอิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปะจีน ชั้นที่ 2.....18
14	ภาพวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง20
15	ภาพวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง21
16	ภาพวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง21
17	ภาพวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง.....22
18	ภาพวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง22
19	ภาพวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง23
20	ภาพวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง23
21	ภาพวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง24
22	ภาพวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง25
23	ภาพเรือประมง(ตังเก)26

ภาพที่	หน้า
24 ภาพเรือประมง(ตังเก)	26
25 ภาพเรือประมง(ตังเก).....	27
26 ภาพเรือประมง(เรือกอและ)	27
27 ภาพลวดลายบนเรือกอและ.....	29
28 ภาพลวดลายบนเรือกอและ.....	29
29 ภาพลวดลายบนเรือกอและ.....	30
30 ภาพลวดลายบนเรือกอและ.....	30
31 ภาพลวดลายบนเรือกอและ.....	31
32 ภาพลวดลายบนเรือกอและ.....	31
33 ภาพลวดลายบนเรือกอและ.....	32
34 ภาพลวดลายบนเรือกอและ.....	33
35 ภาพลวดลายบนเรือกอและ.....	33
36 ภาพวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์.....	40
37 ภาพร่าง(Sketch)ผลงานงานวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 1.....	41
38 ภาพร่าง(Sketch)ผลงานงานวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 2.....	41
39 ภาพร่าง(Sketch)ผลงานงานวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 3.....	42
40 ภาพร่าง(Sketch)ผลงานงานวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 4.....	42
41 ภาพแสดงขั้นตอนโดยรวมในการทำพื้นผิว	43
42 ภาพแสดงลวดลายเปลือกหอยบนพื้นเฟรมที่ขีดและเคลือบผิวก่อนทำการเขียนลายรดน้ำ..	43
43 ภาพแสดงขั้นตอนการเขียนลวดลายด้วยน้ำยาหรรดาล.....	44
44 ภาพแสดงขั้นตอนการปิดแผ่นทองคำเปลว และการรดน้ำหรือล้างเอาน้ำยาหรรดาลออก....	44
45 ภาพแสดงลวดลายหลังการเขียน การถมลาย การปิดทองคำเปลว และผ่านการรดน้ำแล้ว..	45
46 ภาพแสดงการเขียนรายละเอียด การเพิ่มและลดค่าน้ำหนักทองการเพิ่มและลดค่าน้ำหนัก ทองให้สมบูรณ์ตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้.....	45
47 ภาพแสดงผลงานที่เสร็จสมบูรณ์.....	46
48 ภาพผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ ขั้นที่ 1	48
49 ภาพผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ ขั้นที่ 2	48
50 ภาพผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ ขั้นที่ 3	49
51 ภาพผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ ขั้นที่ 4.....	49

ภาพที่	หน้า
52 ภาพผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5.....	50
53 ภาพผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 6.....	50
54 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1.....	52
55 ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1.....	52
56 ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1.....	53
57 ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1.....	53
58 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2.....	54
59 ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2.....	54
60 ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2.....	55
61 ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2.....	55
62 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3.....	56
63 ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3.....	56
64 ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3.....	57
65 ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3.....	57
66 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4.....	58
67 ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4.....	58
68 ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4.....	59
69 ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4.....	59

บทที่ 1

บทนำ

งานศิลปกรรมไทยเป็นศิลปะประจำชาติไทยที่บ่งบอกได้ถึงความเจริญรุ่งเรือง แสดงถึงคุณลักษณะประณีต อ่อนช้อยวิจิตร งดงาม ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทยที่โดดเด่นและยังเป็นมรดกของชาติที่ล้ำค่า อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมประเพณี และสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัยของสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้เป็นอย่างดี เถกเช่น ศิลปกรรมลายรดน้ำ และลายก้ำมะลอ

จากหลักฐานทางด้านศิลปกรรมพบว่าลายก้ำมะลอ เป็นศิลปกรรมที่อาจเริ่มทำกันมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา รูปแบบผลงานในช่วงนั้นส่วนมากจะได้รับอิทธิพลมาจากชาวจีน จึงส่งผลให้รูปลักษณะของลายก้ำมะลอในยุคสมัยนั้นไม่ค่อยมีความเป็นไทยสักเท่าใดนัก แต่เมื่อถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ศิลปกรรมลายก้ำมะลอได้ถูกสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ มีความชัดเจนด้วยรูปแบบความเป็นเอกลักษณ์ไทยมากขึ้นจนไม่เหลือคราบอิทธิพลจากศิลปะจีนอีกต่อไป

คำว่า ก้ำมะลอ ในความหมายที่เข้าใจง่าย ๆ คือ สิ่งปลอม สิ่งลอกเลียนแบบ สิ่งที่สร้างขึ้นแบบหลอกๆ แต่ในความหมายทางศิลปะคือการผสมผสานระหว่าง 2 เทคนิค คือเทคนิคลายรดน้ำ กับเทคนิคเขียนสี โดยการนำสีฝุ่นมาผสมกับยางรักน้ำใสหรือรักบริสุทธิ์ เพื่อเพิ่มความงามและความน่าสนใจให้กับชิ้นผลงานศิลปกรรมให้มากยิ่งขึ้น จากหลักฐานงานศิลปกรรมลายก้ำมะลอที่พบเห็นและเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ได้บอกเล่าถึงเรื่องราววิถีชีวิต วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้เป็นอย่างดี เช่น ภาพศิลปกรรมลายก้ำมะลอที่ผนังหอไตรวัดสระเกศราชววิหาร บานประตูพระไตรปิฎกวัดพระงาม รวมไปถึงงานเขียนประดับตกแต่งตู้พระไตรปิฎก หีบธรรม และเครื่องมือเครื่องใช้ของคนชั้นสูงอีกมาก เป็นต้น ด้วยความวิจิตรงดงาม ความน่าสนใจและลักษณะพิเศษเฉพาะตนของเทคนิคนี้เอง จึงทำให้ศิลปินรุ่นหลังเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานโดยได้รับอิทธิพลจากเทคนิคกระบวนการนี้สืบต่อกันเรื่อยมา แต่ได้มีพัฒนาการทางด้านกระบวนการสร้างสรรค์ และรูปแบบที่ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในภาคใต้นั้น มีลักษณะความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ด้วยการใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ อีกทั้งยังเต็มเปี่ยมไปด้วยวิถีทางวัฒนธรรม อารยธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน รวมไปถึงการประกอบอาชีพประมงซึ่งเป็น

อาชีพที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตที่มีความสำคัญมากสำหรับคนภาคใต้ชายฝั่งทะเล เพราะหากกล่าวถึงสิ่งที่โดดเด่นที่สุดของทางภาคใต้นั้นคงหนีไม่พ้นธรรมชาติทางทะเล ซึ่งมีทั้งความงดงามและความอุดมสมบูรณ์ที่ธรรมชาติได้เสกสรรปั้นแต่งมาให้แก่ชาวภาคใต้ ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงได้หยิบยกแง่มุมของการประกอบอาชีพประมงในท้องถิ่นภาคใต้ มาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะเทคนิคกำมะลอ

ผลงานศิลปะเทคนิคกำมะลอเป็นเทคนิคที่ดัดแปลงมาจากเทคนิคลายรดน้ำแบบไทยที่มีมาแต่โบราณและจิตรกรรมเวียตนาม(LACQUER WORK)อันเป็นศิลปะดั้งเดิมของเวียตนาม ด้วยเทคนิคลายรดน้ำเป็นเทคนิคช่างชั้นสูงของชาติไทยแต่โบราณที่แสดงถึงภูมิปัญญาของคนไทยที่มีเอกลักษณ์ความละเอียดอ่อนงดงามและมีคุณค่าเป็นอย่างมาก ส่วนเทคนิคจิตรกรรมเวียตนาม(LACQUER WORK)นั้นก็เป็ศิลปะดั้งเดิมของเวียตนามที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก ด้วยคุณค่าทางความงามของทั้งสองเทคนิคนี้เอง ได้ส่งอิทธิพลให้ข้าพเจ้าหยิบยกลักษณะอันโดดเด่นมาผสมผสานดัดแปลงรูปแบบที่แสดงจินตนาการส่วนตัว เพื่อสื่อถึงวิถีชีวิตอันเรียบง่าย มีความงาม และสื่อได้ถึงกลิ่นอายของอาชีพประมงในท้องถิ่นภาคใต้ของไทย

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาลักษณะเด่นของวิธีการและรูปแบบในการสร้างสรรค์ศิลปะลายรดน้ำและศิลปะลายกำมะลอทั้งในอดีต และปัจจุบัน

เพื่อศึกษาลักษณะของรูปทรงที่น่าสนใจ เช่น เรือแต่ละลำ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง ซึ่งใช้ในการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและสื่อความหมายผ่านรูปทรงทางทัศนศิลป์ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

เพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก และจินตนาการส่วนตัวที่มีต่ออาชีพประมง เพื่อแสดงถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย อีกทั้งนำเสนอความรู้สึกเคลื่อนไหวของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง ผ่านเทคนิคกำมะลอที่มีอิทธิพลมาจากช่างชั้นสูงของไทยที่ทรงคุณค่าทางความงาม และแสดงถึงความมีเอกลักษณ์เฉพาะตนอย่างเทคนิคลายรดน้ำ ผสมผสานกับเทคนิคศิลปะดั้งเดิมของเวียตนามที่มีความโดดเด่นและสามารถถ่ายทอดความรู้สึกถึงทะเลได้เป็นอย่างดี เช่น การใช้วัตถุดิบประเภทเปลือกหอยชนิดต่างๆ

สมมติฐานของการศึกษา

การสร้างสรรค์ผลงานที่มีรากฐานมาจากวิถีชีวิตไทย ด้วยการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม 2 มิติ ที่จับเอาเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนไทยในภาคใต้อย่างอาชีพประมง ผ่านกระบวนการทางเทคนิคกำมะลอ เน้นการแสดงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ความโดดเด่น และการให้คุณค่า

ทางด้านความงามของเทคนิคลายรดน้ำและเทคนิคจิตรกรรมเวียตนาม(LACQUER WORK)ที่แสดงออกในเชิงศิลปะร่วมสมัยในปัจจุบัน

ขอบเขตการศึกษา

ข้าพเจ้าได้หยิบยกแง่มุมของอาชีพการประมงของคนไทยในท้องถิ่นใต้ มานำเสนอผ่านเทคนิควิธีการที่เป็นเอกลักษณ์ไทย อย่างเทคนิคกำมะลอ เทคนิคลายรดน้ำและงานจิตรกรรมเวียตนาม(LACQUER WORK) ด้วยลักษณะงาน 2 มิติ ถ่ายทอดเรื่องราวของวิถีชีวิตชาวประมงทางภาคใต้ โดยนำรูปทรงวัตถุ วัสดุและสภาพแวดล้อมที่มีอยู่จริงมาตัดทอนรูปร่างรูปทรง ผสมผสานกับจินตนาการและความรู้สึกส่วนตัวของข้าพเจ้า

ขั้นตอนของการศึกษา

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและลักษณะที่โดดเด่นของศิลปะลายรดน้ำและจิตรกรรมเวียตนาม(LACQUER WORK)
2. ศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนในการสร้างผลงานลายรดน้ำและจิตรกรรมเวียตนาม(LACQUER WORK)
3. ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานลายรดน้ำและจิตรกรรมเวียตนาม(LACQUER WORK) รวมไปถึงการคิดค้นหาวัสดุใหม่ขึ้นมาทดแทน
4. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดเพื่อนำมาปรับใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเทคนิคกำมะลอ ที่ปรับเปลี่ยนมาจากเทคนิคลายรดน้ำของไทยและเทคนิคจิตรกรรมเวียตนาม(LACQUER WORK)
5. สร้างสรรค์ผลงานศิลปะลายกำมะลอ จากเทคนิคลายรดน้ำของไทย และเทคนิคจิตรกรรมเวียตนาม(LACQUER WORK) ผสมผสานกับจินตนาการและความรู้สึกส่วนตัว แสดงออกเป็นผลงานศิลปะไทยร่วมสมัย

อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์

1. เฟรมไม้กระดาน
2. เปลือกหอยต่างๆ
3. กระดาษทราย
4. สีกันเชื้อรา
5. สีโป๊วไม้ ใช้อุดร่องไม้
6. อีพ็อกซี (Epoxy)
7. สีน้ำมัน

8. สีอะครีลิค
9. Gloss medium ใช้เคลือบทองแต่ละชั้น หลังจากรดน้ำเสร็จ
10. แปรงทาสี
11. สีโปสเตอร์สีเหลือง ใช้เขียนแทนหาดานหิน
12. กาวกระถิน ใช้ผสมกับสีโปสเตอร์
13. น้ำฝักส้มป่อย ใช้ผสมกับสีโปสเตอร์
14. ผ้าขาวบาง
15. สำลี
16. ทองคำเปลวแท้
17. ทองผงเฉดสีต่างๆ
18. สี flex ใช้แทนรักเซ็ด
19. ฟู่กัน

บทที่ 2

ข้อมูลในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์

ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “จิตรกรรมกำมะลอร่วมสมัย” เกิดจากการพัฒนาและคลี่คลายกระบวนการทางเทคนิคลายรดน้ำ ลายกำมะลอของบรมครูช่างไทยโบราณ และเทคนิคจิตรกรรมเวียตนาม(LACQUER WORK)ซึ่งเป็นรูปแบบศิลปกรรมของเวียตนาม ผสมผสานจนเป็นเทคนิคเฉพาะตน โดยนำเสนอผ่านเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนไทยทางภาคใต้ริมฝั่งทะเล ที่มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย พอเพียง และมีวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ที่น่าสนใจ เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะชุดนี้ ดังจะนำเสนอข้อมูลที่เป็นแรงบันดาลใจและอิทธิพลในการสร้างสรรค์ ดังนี้

ที่มาของแนวความคิดและแรงบันดาลใจ

จากอดีตจนถึงปัจจุบัน วิถีชีวิตของคนไทยทางภาคใต้มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ผูกพันอยู่กับธรรมชาติ การใช้ชีวิตของชาวบ้านพื้นถิ่นริมทะเลท่ามกลางความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติที่เสกสรรปั้นแต่งขึ้นมา คือปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่หล่อหลอมให้ผู้คนมีวัฒนธรรมอันเอื้ออิงกับสิ่งแวดล้อม และมองเห็นคุณค่าของทรัพยากรทางธรรมชาติที่ใช้สอยอยู่ในชีวิตประจำวัน เฉกเช่นการประกอบอาชีพหลักอย่างอาชีพประมง ซึ่งแน่นอนว่าอาชีพประมงนั้นต้องพึ่งพาธรรมชาติเป็นปัจจัยหลักในการดำรงอยู่ คนภาคใต้จึงมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่สงบ และเรียบง่าย

ด้วยการมองเห็นคุณค่าด้านวิถีชีวิตอันเป็นเอกลักษณ์ ก่อเกิดเป็นความรู้สึกประทับใจต่ออาชีพประมงทางภาคใต้ของไทย ที่ต้องดำรงอยู่ท่ามกลางธรรมชาตินั้น ได้ส่งผลให้ข้าพเจ้าเกิดจินตนาการ ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้วยเทคนิคกำมะลอ ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างเทคนิคอันทรงคุณค่าของไทยอย่างเทคนิคลายรดน้ำ และเทคนิคที่น่าสนใจอย่างเทคนิคจิตรกรรมเวียตนาม(LACQUER WORK)ทั้งสองเทคนิคนี้มีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนที่น่าสนใจ ซึ่งสามารถสะท้อนความรู้สึกอันเกิดจากความประทับใจ ด้วยความงามที่เรียบง่ายของอาชีพประมงทางภาคใต้ของไทยได้เป็นอย่างดี

ทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์

ข้าพเจ้าคิดเห็นว่า งานศิลปกรรมไทยโบราณโดยเฉพาะงานจิตรกรรมลายรดน้ำและลายกำมะลอนั้น เป็นงานช่างชั้นสูงและเปรียบเสมือนศิลปกรรมประจำชาติของไทยที่กำลังจะสูญหายไปตามกาลเวลา อาจด้วยเหตุที่กรรมวิธีการกระบวนการในการสร้างสรรค์มีความซับซ้อนและวัสดุที่หาได้

ยากแล้วในปัจจุบัน ข้าพเจ้าจึงคิดสร้างสรรค์ผลงานศิลปะขึ้นโดยการนำเทคนิคกระบวนการจากงานศิลปะกรรมลายรดน้ำ และลายกำมะลอแบบโบราณมาดัดแปลงวิธีการ และปรับเปลี่ยนวัสดุในการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นใหม่ เพื่อแสดงออกถึงทัศนคติส่วนตัวผ่านเรื่องราวในวิถีชีวิตของชาวประมง และเพื่อเป็นการสืบทอดเทคนิคที่สำคัญบางประการของช่างไทยโบราณให้คงอยู่จนถึงปัจจุบันและสืบทอดไปในอนาคต

ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะแต่ละชิ้นหรือแต่ละชุดนั้น ศิลปินย่อมแสดงออกด้วย อารมณ์ความรู้สึกและความประทับใจต่อสิ่งแวดล้อมต่างๆที่มากกระทบใจ จนเกิดเป็นจินตนาการส่วนตัวโดยไม่คำนึงถึงความจริงที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติ แต่ศิลปินจะศึกษาความจริงที่เกิดจากความรู้สึกภายในแล้วถ่ายทอดออกมาในรูปแบบศิลปะกรรมอันแอบแฝงไปด้วยจินตนาการส่วนตัว ในการแสดงออกถึงความคิดความรู้สึกภายในจะสมบูรณ์ได้นั้นต้องประกอบไปด้วยความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ในงานศิลปะอย่างท่องแท้ มีกระบวนการทางความคิด การวิเคราะห์ รู้จักตัดทอนรูปทรง เอาแต่เนื้อหาสาระหรือส่วนที่สำคัญสูงสุดเพื่อนำมาแสดงออกถึงจินตนาการส่วนตัว ความเหมาะสมของเรื่องราวและสภาพแวดล้อมหรือศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นนั้นก็ถือเป็นสิ่งสำคัญ รวมไปถึงการเข้าใจถึงแก่นแท้ของกระบวนการทางด้านเทคนิคในการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อใช้ในการแสดงออกถึงจินตนาการได้อย่างเหมาะสมตรงกับจุดประสงค์และจุดมุ่งหมายที่วางไว้

เพราะฉะนั้นศิลปินที่ทำงานศิลปะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในสภาพแวดล้อม ความเป็นจริงทั้งทางด้านเรื่องราวและเทคนิคกระบวนการสร้างสรรค์ เพื่อสื่อถึงการแสดงออกทางความรู้สึกและจินตนาการ เช่นเดียวกันกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของข้าพเจ้าที่นำกระบวนการของเทคนิคศิลปะกรรมลายรดน้ำและลายกำมะลอของไทยมาดัดแปลง แล้วผสมผสานกับเทคนิคจิตรกรรมเวียตนาม(LACQUER WORK) เพื่อแสดงออกถึงจินตนาการทางความคิด ความรู้สึก และความประทับใจในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยภาคใต้อย่างอาชีพประมง ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนภาคใต้ชายฝั่งทะเลไทยที่มีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์¹

อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเทคนิคลายรดน้ำ ลายกำมะลอ

งานจิตรกรรมลายรดน้ำนั้น ยังไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าสร้างขึ้นครั้งแรกในสมัยใดแต่อาจเป็นไปได้ว่าทำกันมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย เนื่องจากมีการค้นพบหลักฐานว่ามีการลงรักปิดทองพระพุทธรูป รวมไปถึงการปิดทองร่องชาติเครื่องจำหลักไม้และงานประดับตกแต่งสถาปัตยกรรม รวมไปถึงเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ แต่ศิลปะลายรดน้ำนั้นได้เจริญรุ่งเรืองมากในสมัยอยุธยา สืบทอดมาจนถึงสมัยกรุง

¹สุจิตรา พาหุการณ์, “จิตรกรรมลายทองจากวิถีชาวเล”. (ศิลปะนิพนธ์ปริญญาศิลปบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์(ศิลปะไทย) ภาควิชาศิลปะไทย, คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556), 6

ธนบุรีและรัตนโกสินทร์ ศิลปะลายรดน้ำจัดอยู่ในงานประณีตศิลป์ และถือเป็นศิลปะชั้นสูงของไทย แขนงหนึ่งที่มีความประณีตวิจิตร ถือเป็นมรดกอันล้ำค่าของงานประณีตศิลป์ประจำชาติไทยเลยก็ว่าได้ ซึ่งเดิมทีนั้นการเขียนจะเขียนเป็นลวดลาย เช่น ลายกระหนกมากกว่าการเขียนเป็นรูปภาพ จึงเป็นที่มาของชื่อเรียกว่า ลาย ส่วนการเขียนลายรดน้ำเป็นการเขียนด้วยน้ำยาพิเศษ (หรดาล) ที่ผ่านการผสมของผู้เชี่ยวชาญด้านงานลายรดน้ำ จากนั้นก็เช็ดด้วยรักแล้วปิดทอง และขั้นตอนสุดท้ายคือการรดน้ำหรือล้างน้ำยาหรดาลออกเพื่อให้เกิดลวดลาย ทั้งหมดที่กล่าวมานั้นคือที่มาของจิตรกรรมที่เรียกว่า ลายรดน้ำ²

งานศิลปกรรมกำมะลอทำกันมาตั้งแต่กรุงศรีอยุธยา ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากจิตรกรรมของจีน ผสมผสานกับเทคนิคลายรดน้ำของไทยเข้าด้วยกัน คำว่ากำมะลอในความหมายที่เข้าใจกันโดยทั่วไป หมายถึง ของปลอม หรือความหมายจริงๆคือไม่ใช่ของจริง จิตรกรรมกำมะลอมีกรรมวิธีการสร้างสรรค์โดยการเขียนลายรดน้ำ ผสมกับการเขียนด้วยสีฝุ่นผสมยางรัก ทำให้ภาพผลงานที่ออกมามีบรรยากาศ เกิดมิติภายในภาพ และมีความน่าสนใจกว่างานรดน้ำเพียงอย่างเดียว รวมไปถึงอาจมีการตัดเส้นสีทองและระบายสีรายละเอียดของภาพร่วมด้วย ซึ่งผลงานที่เสร็จสมบูรณ์แล้วนั้นยังสามารถสรุปได้แน่ชัดว่าเป็นงานลายรดน้ำ หรืองานจิตรกรรมไทย อย่างที่กล่าวมานั้นจึงเป็นที่มาของเทคนิคลายกำมะลอ³

ในยุคปัจจุบันนั้น ศิลปินผู้สร้างสรรค์งานศิลปะได้นำเทคนิควิธีการของงานศิลปกรรมชั้นสูงของบรมครูช่างไทยโบราณ มาประยุกต์และปรับเปลี่ยนขั้นตอนบางอย่าง จนส่งผลให้ผลงานที่สำเร็จออกมามีความเป็นงานร่วมสมัยมากขึ้น ซึ่งเดิมทีงานศิลปะลายรดน้ำและลายกำมะลอนั้นเป็นงานเขียนเกี่ยวกับงานพุทธศิลป์ บอกเล่าเรื่องราวในพุทธประวัติ วรรณคดี รวมไปถึงงานเขียนประดับตกแต่งบานประตูหน้าต่าง ฝ้าฉลุม และเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆของชนชั้นสูง ได้พัฒนามาเขียนลงบนพื้นเฟรม พื้นไม้ และผืนผ้าใบ ข้าพเจ้าได้ศึกษาทดลองและคลี่คลายกรรมวิธีซึ่งเป็นเทคนิคแบบโบราณ มาสร้างสรรค์ผลงานที่มีความเป็นผลงานศิลปะร่วมสมัยเพื่อให้เกิดความน่าสนใจยิ่งขึ้น

² จีรพันธ์ สมประสงค์, *เทคนิคการสร้างสรรค์ศิลปะลายรดน้ำ(ยุคใหม่)*. (กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2544), 9-10

³ สนั่น รัตนะ, *ศิลปะลายกำมะลอ*. (กรุงเทพฯ: ศิลปะประชา, 2549), 18

ภาพที่ 1: ภาพท้าวเทวราชทำลายพิธีบูชายัญ มหาชนกเกิดโกลาหลุ่นวาย ประหารพราหมณ์กัณฐ
 हाल

ภาพที่ 2: ภาพสงครามยุทธหัตถีระหว่างพระเจ้าอริศูชนกกับพระอนุชาโปลชนก

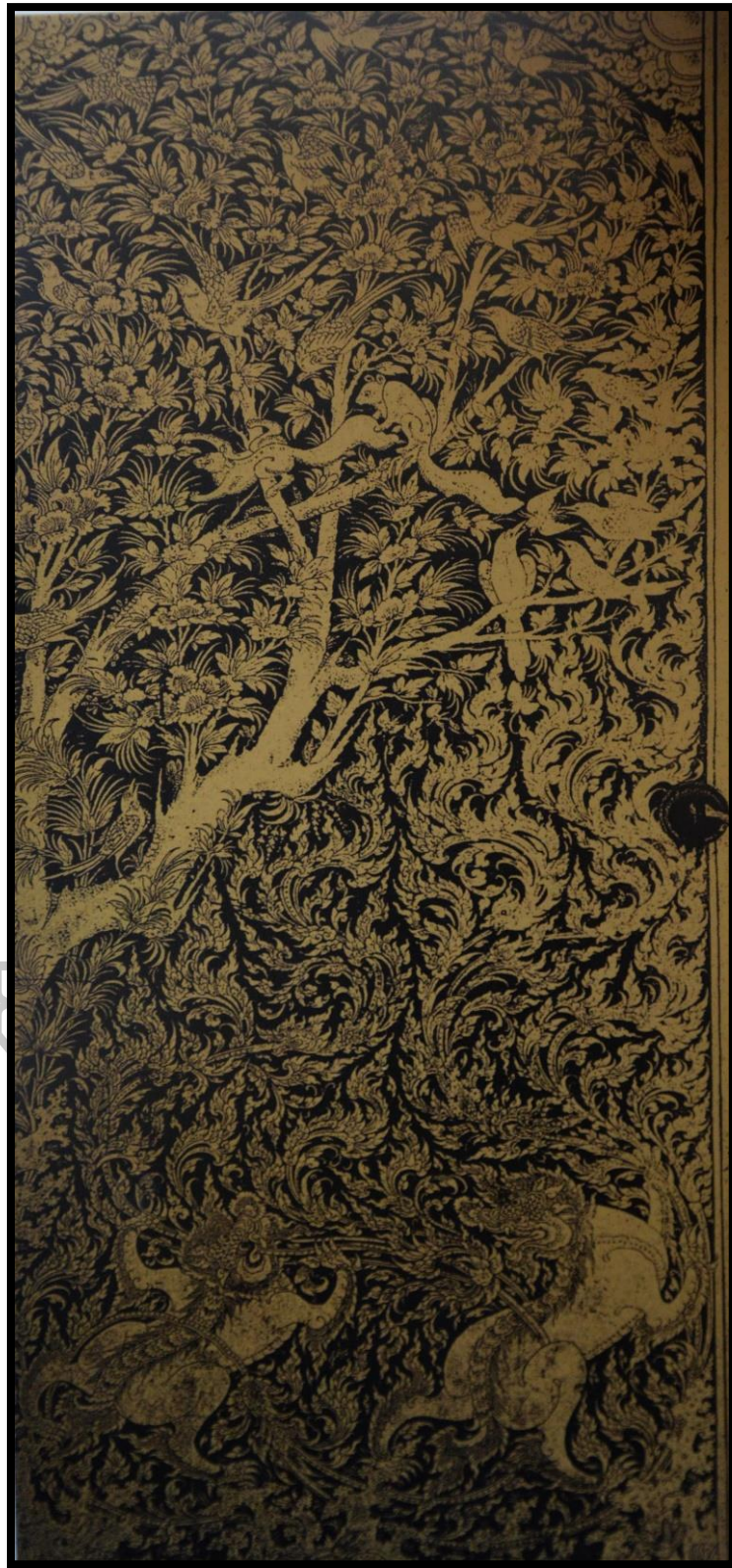

ภาพที่ 3: เจ้าชายสิทธัตถะสั่งให้นายฉันทะนำเครื่องทรงกลับไปยังพระนคร ม้ากัณฐกะเสียใจจนถึงแก่ความตาย

ภาพที่ 4: ภาพพระนางพสุนธรีวินดาบิदन้าในมวยผมท่อมกกองทัพพญาวัสวตีมาร

⁴ คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี, *ชาดกพุทธประวัติจากตู้ลายรดน้ำ*. (กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2549), 50-180

ภาพที่ 5 : ภาพตู้พระไตรปิฎก ศิลปะสมัยอยุธยาตอนปลาย (พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร กรุงเทพฯ)

ภาพที่ 6: ภาพด้านข้างของตู้พระไตรปิฎกแสดงเรื่องรามเกียรติ์ ศิลปะสมัยรัตนโกสินทร์
(ศาลาการเปรียญวัดใหญ่สุวรรณาราม เมืองโบราณ จังหวัดสมุทรปราการ)

5

ภาพที่ 7: ภาพด้านข้างซ้ายของตู้พระไตรปิฎกลายกระหนกรวงข้าว ศิลปะสมัยอยุธยา (หอสมุดแห่งชาติ กรุงเทพฯ)

⁵ อภิวัฒน์ อุดลยพิเชษฐ, ลายรดน้ำ. (กรุงเทพฯ:เมืองโบราณ,2555),27-102

อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากจิตรกรรมเวียดนาม(LACQUER WORK)

เทคนิคการเขียนจิตรกรรมรักสีของประเทศเวียดนาม เป็นงานจิตรกรรมที่มีกระบวนการทางด้านเทคนิคที่ซับซ้อน ยุ่งยากและใช้เวลานานพอสมควร ซึ่งเทคนิคดังกล่าวต้องใช้ยารัก (LACQUER) เป็นวัสดุหลักเช่นเดียวกับเทคนิคลายรดน้ำและลายกำมะลอของไทยแบบโบราณ แต่จิตรกรรมเวียดนาม(LACQUER WORK) นั้น ไม่ได้มีการเขียนรักสีและปิดแผ่นเงินเปลวหรือทองคำเปลวเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีการใช้วัสดุอื่นร่วมด้วย เช่น เปลือกหอย เปลือกไข่ เป็นต้น ทำให้ผลงานที่ออกมา นั้นมีความเป็นเอกลักษณ์เป็นอย่างยิ่ง

จากการที่ข้าพเจ้าได้มีโอกาสไปทัศนศึกษาดูงานศิลปะที่ประเทศเวียดนาม ได้เรียนรู้ขั้นตอนและวิธีการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมเวียดนามจากศิลปินเวียดนามโดยตรง ทำให้ข้าพเจ้าได้สัมผัสและซึมซับความรู้สึกและความประทับใจงานจิตรกรรมเวียดนาม (LACQUER WORK) ได้อย่างลึกซึ้ง ข้าพเจ้าคิดว่างานจิตรกรรมเวียดนามเมื่อเปรียบเทียบกับศิลปะลายรดน้ำลายกำมะลอ ซึ่งเป็นศิลปะประจำชาติไทยแล้วนั้น งานจิตรกรรมเวียดนาม (LACQUER WORK) ก็ถือได้ว่าเป็นงานศิลปะประจำชาติของเวียดนามแบบดั้งเดิมเลยก็ว่าได้

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “จิตรกรรมกำมะลอร่วมสมัย” ข้าพเจ้าได้จับเอาลักษณะพิเศษในงานแบบประเพณี มาปรับเปลี่ยนกระบวนการและขั้นตอน เพื่อใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบที่ข้าพเจ้าต้องการถ่ายทอดจากจินตนาการ โดยการนำเปลือกหอยที่มีความเงาแวววาว และสามารถสะท้อนแสงสีที่เป็นเอกลักษณ์มาใช้ในการสร้างสรรค์ เพื่อสื่อถึงกลิ่นอายของอาชีพประมง และยังเพิ่มความน่าสนใจในชิ้นผลงานของข้าพเจ้าให้มากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 8: อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากจิตรกรรมเวียดนาม(LACQUER WORK) ชั้นที่ 1

ภาพที่ 9: อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากจิตรกรรมเวียดนาม(LACQUER WORK) ชั้นที่ 2

ภาพที่ 10: อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากจิตรกรรมเวียดนาม(LACQUER WORK) ชั้นที่ 3

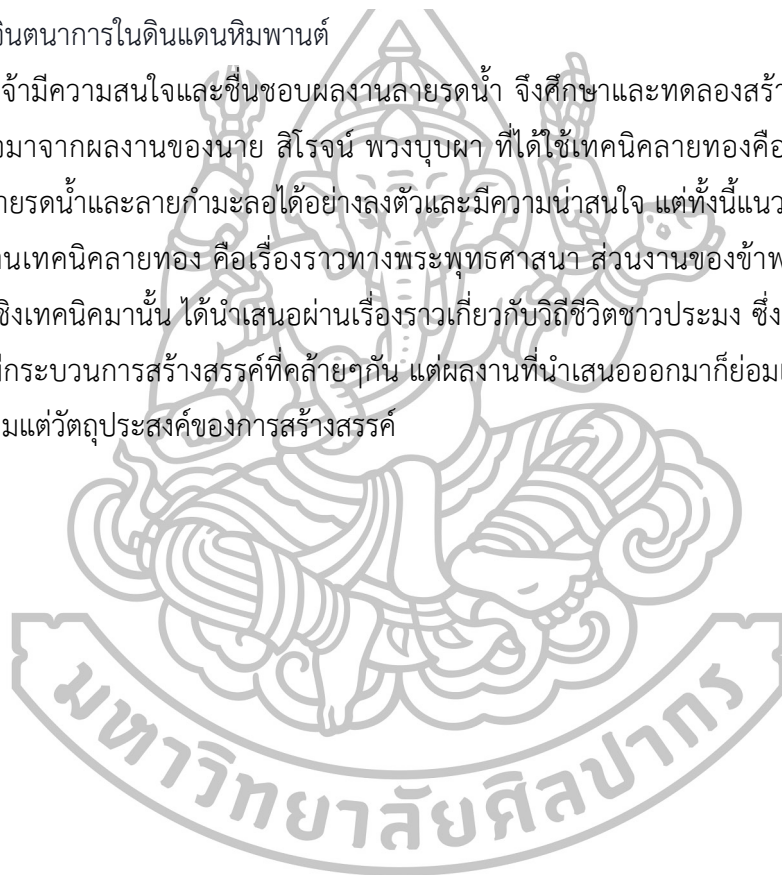
ภาพที่ 11: อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากจิตรกรรมเวียดนาม(LACQUER WORK) ชั้นที่ 4

อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปิน

สิโรจน์ พวงบุปผา

ศิลปินได้ใช้เทคนิควิธีการของลายรดน้ำปิดทองแบบโบราณมาประยุกต์ โดยปรับกรรมวิธีให้ง่ายขึ้นและมีความเป็นร่วมสมัย เป็นการต่อยอดแนวคิดและสร้างสรรค์ศิลปะในแบบเฉพาะตัวของศิลปิน พร้อมนำเสนอสาระความรู้เกี่ยวกับภาพพิมพ์ลายรดน้ำและการลงรักปิดทอง โดยผลงานที่นำเสนอชิ้นนี้ ได้รับอิทธิพลจากคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนา เช่น ไตรภูมิพระร่วง ป่าหิมพานต์ เป็นต้น ภายใต้ความคิด อารมณ์และความรู้สึกเกี่ยวกับความศรัทธาตามทัศนคติส่วนตัว ด้วยเรื่องราวความฝันและจินตนาการในดินแดนหิมพานต์

ข้าพเจ้ามีความสนใจและชื่นชอบผลงานลายรดน้ำ จึงศึกษาและทดลองสร้างผลงาน โดยมีแรงบันดาลใจมาจากผลงานของนาย สิโรจน์ พวงบุปผา ที่ได้ใช้เทคนิคลายทองคือการผสมผสานระหว่างงานลายรดน้ำและลายก้ำมะลอได้อย่างลงตัวและมีความน่าสนใจ แต่ทั้งนี้แนวเรื่องที่ศิลปินได้นำเสนอผลงานเทคนิคลายทอง คือเรื่องราวทางพระพุทธศาสนา ส่วนงานของข้าพเจ้าที่ได้รับแรงบันดาลใจในเชิงเทคนิคมานั้น ได้นำเสนอผ่านเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตชาวประมง ซึ่งแม้จะใช้เทคนิคเดียวกันและมีกระบวนการสร้างสรรค์ที่คล้ายๆกัน แต่ผลงานที่นำเสนอออกมาก็ย่อมแสดงถึงแง่มุมที่แตกต่างกันตามแต่วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

ภาพที่ 12: อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปิน ชั้นที่ 1

ภาพที่ 13: อธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปิน ชั้นที่ 2

อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากอาชีพประมง

อาชีพประมงถือเป็นกำลังหลักในเรื่องการผลิตอาหารแก่คนไทยทั้งประเทศ ดังคำกล่าวที่ว่า ในน้ำมีปลาในนามีข้าว อีกทั้งประเทศไทยนั้นถือเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติอีกมากมาย มีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ มีทะเลล้อมรอบ โดยเฉพาะทะเลทางตอนใต้แนวฝั่งทะเลอ่าวไทยและอันดามัน ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของท้องทะเลแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำตามธรรมชาติรวมไปถึงสิ่งมีชีวิตต่างอีกมากมาย ด้วยสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์นี้จึงส่งผลให้ประชาชนคนไทยได้แถบชายฝั่งนั้นประกอบอาชีพประมง อาชีพที่อยู่คู่คนไทยและคนภาคใต้มาช้านาน⁶

ข้าพเจ้ามีถิ่นกำเนิดอยู่ทางภาคใต้ แน่ใจว่าข้าพเจ้าย่อมมีความใกล้ชิดและผูกพันอยู่กับการประกอบอาชีพประมง ในอาชีพประมงนั้นการออกเรือแต่ละครั้งต้องอิงกับธรรมชาติและดินฟ้าอากาศ ผู้ประกอบอาชีพนี้ต้องมีความชำนาญเป็นอย่างมาก ในการออกเรือหรือการเดินทางไปจับสัตว์น้ำในทะเลแต่ละครั้งชาวประมงต้องสัมผัสกับธรรมชาติอย่างใกล้ชิด ทั้งสายลม และสายน้ำที่เคลื่อนไหวกระทบเรือ ราวกับชาวประมงเป็นส่วนหนึ่งท่ามกลางธรรมชาติในท้องทะเลนั้น

ข้าพเจ้าจึงจับเอาสาระทางด้านอารมณ์ความรู้สึกและความประทับใจที่มีต่ออาชีพประมง ทั้งสภาพความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของชาวประมงทางภาคใต้ มาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะที่แสดงจินตนาการส่วนตัว ภายใต้แนวคิดที่ได้รับอิทธิพลมาจากอาชีพประมง

อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากวัตถุ และวัสดุที่เกี่ยวข้องกับอาชีพประมง

อาชีพประมงเป็นอาชีพที่อยู่คู่เมืองไทยมาช้านาน แน่ใจว่าเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพประมง เช่น อวนแห รวมไปถึงอุปกรณ์ดักจับสัตว์น้ำอื่นๆ รวมไปถึงพาหนะที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมงที่สำคัญมาก คือเรือประมง ซึ่งเรือประมงนั้นมีอยู่หลากหลายรูปแบบ ที่สามารถพบเห็นได้โดยทั่วไป เช่น เรือต่งเก และเรือที่มีลักษณะเด่นที่บ่งบอกถึงความเป็นภาคใต้อย่างเรือกอ และ และอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมงนั้นก็ให้ความรู้สึกและสื่ออารมณ์ที่มีความหมายแตกต่างกัน เช่น วัสดุอุปกรณ์อวน แห ที่ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว มีชีวิต ส่วนเรือหรือยานพาหนะที่ใช้นั้นสามารถบอกได้ถึงการขับเคลื่อนชีวิตสู่การประกอบอาชีพประมงให้ดำรงอยู่ต่อไป ทั้งยังบ่งบอกอารยะธรรมถึงวัฒนธรรมและวิถีชาวบ้านได้เป็นอย่างดีข้าพเจ้าได้ศึกษาถึงลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนอย่างเช่นเรือ และวัสดุต่างๆที่สามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก ความประทับใจ รวมไปถึงจินตนาการของข้าพเจ้าผ่านการแสดงออกทางทัศนศิลป์ในงานวิทยานิพนธ์ชุด “จิตรกรรมกำมะลอร่วมสมัย”

⁶ Harubiji Pee,การประมง อาชีพประมง [Online], 20 สิงหาคม 2559. แหล่งที่มา www.farmthailand.com/203#.

ภาพที่ 14: ภาพวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง

ภาพที่ 15: ภาพวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง

ภาพที่ 16: ภาพวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง

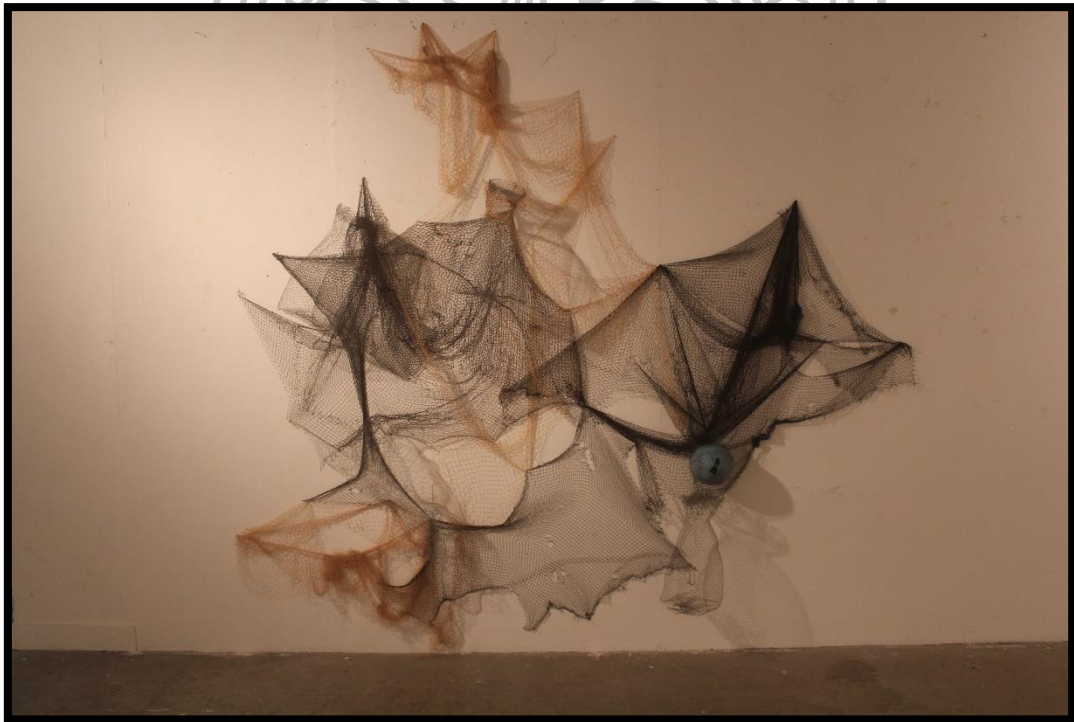
ภาพที่ 17: ภาพวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง

ภาพที่ 18: ภาพวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง

ภาพที่ 19: ภาพวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง

ภาพที่ 20: ภาพวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง

ภาพที่ 21: ภาพวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง

ภาพที่ 22: ภาพวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง

ภาพที่ 23: ภาพเรือประมง(เรือต่งเก)

ภาพที่ 24: ภาพเรือประมง(เรือต่งเก)

ภาพที่ 25 : ภาพเรือประมง(เรือตังเก)

ภาพที่ 26: ภาพเรือประมง(เรือกอและ)

“ปิ่น บุตรี, เรือกอและ” บางนรา งามวิจิตรนาวาศิลป์ มรดกแผ่นดินล้ำค่า/ปิ่น บุตรี
 [Online],30 ตุลาคม 2559. แหล่งที่มา:[http://www.bloggang.com/http://www.bloggang.com/m/mainblog.php?id=ka noi&month=04-09-2014&group=76&gblog=99](http://www.bloggang.com/http://www.bloggang.com/m/mainblog.php?id=ka%20noi&month=04-09-2014&group=76&gblog=99).

อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากลวดลายเรือกอและ

เรือกอและถือเป็นพาหนะทางน้ำที่เป็นของดั้งเดิมของชาวประมงทางภาคใต้ ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง และขนส่งสินค้าตลอดจนการคมนาคมต่างๆ เรือกอและมีความแตกต่างจากเรือประเภทอื่นๆ โดยสิ้นเชิงทั้งด้านรูปร่างและการตกแต่งลวดลายจิตรกรรมบนลำเรือและหัวเรือ ซึ่งลักษณะเด่นของลวดลายคือจะมีสีสันทอดตา สะดุดตา มองเห็นชัดเจนแม้อยู่ในระยะไกล มีลวดลายที่มีความประณีต อ่อนช้อยงดงาม การตกแต่งลายเรือกอและยังถือเป็นวัฒนธรรมทางศิลปะที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของชาวไทยภาคใต้ได้เป็นอย่างดี

ลวดลายบนเรือกอและเกิดจากฝีมือช่างชาวบ้านแถบริมฝั่ง หรือชาวประมงเองด้วย การเขียนลวดลายนั้นจะเขียนในช่วงมรสุม ซึ่งเป็นช่วงที่ชาวประมงจะหยุดการประกอบอาชีพประมง จึงใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการเขียนลวดลายบนเรือ เพื่อเพิ่มความวิจิตรงดงามบนลำเรือที่ใช้เป็นตัวขับเคลื่อนในการทำประมงเพื่อการเลี้ยงชีพ ลวดลายบนเรือจะมีลวดลายต่างๆ เช่น ลายไทย ลายกระหนก ลายอิสลาม ลายอินโด รูปหัวนก ลายดอกไม้ ลายดอกไม้ต่างๆ เป็นต้น

จากการศึกษาลวดลายบนเรือกอและ ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกประทับใจในฝีมือของช่างชาวบ้านทางภาคใต้เป็นอย่างมาก และลวดลายบนเรือก็ยังมีคุณค่าทางความงาม ที่สามารถบ่งบอกถึงวิถีชีวิตของชาวประมง โดยมีเอกลักษณ์คือเรือกอและและลวดลายบนเรือกอและที่บ่งบอกถึงความเป็นคนใต้ได้อย่างชัดเจน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นแรงบันดาลใจให้ข้าพเจ้าสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีเค้าโครงเรื่องราวจากเรือกอและแบบดั้งเดิมของภาคใต้ ผสมผสานกับลวดลายในจินตนาการของข้าพเจ้า

ภาพที่ 27: ภาพลวดลายบนเรือกอและ

ภาพที่ 28: ภาพลวดลายบนเรือกอและ

8

ภาพที่ 29: ภาพลวดลายบนเรือกอลและ

9

ภาพที่ 30: ภาพลวดลายบนเรือกอลและ

⁸ ต่วนรอฮานิง ต่วนจิ, วัฒนธรรมการตกแต่งลวดลายจิตรกรรมบนเรือกอลและ [Online], 30 ตุลาคม 2559. แหล่งที่มา <http://tuanrohaning.blogspot.com/>

⁹ Earies Pop, วรรณกรรมท้องถิ่น 4 ภาค [Online], 30 ตุลาคม 2559. แหล่งที่มา <http://wannakram4.blogspot.com/>.

ภาพที่ 31: ภาพลวดลายบนเรือกอลและ

ภาพที่ 32: ภาพลวดลายบนเรือกอลและ

ภาพที่ 33: ภาพลวดลายบนเรือกอลและ

ภาพที่ 34: ภาพลวดลายบนเรือกอและ

ภาพที่ 35: ภาพลวดลายบนเรือกอและ

บทที่ 3

การกำหนดรูปแบบ เทคนิค และวิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

ในการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อนำมาสู่การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “จิตรกรรม กำมะลอร่วมสมัย” ข้าพเจ้าได้นำเสนอเรื่องราวตามแนวความคิดที่เกิดจากความประทับใจในอาชีพ ประมง รวมไปถึงวิถีชีวิตของชาวประมงทางภาคใต้ ที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์และเป็นวิถีที่อยู่คู่ ภาคใต้มาช้านาน แรงบันดาลใจจากสิ่งต่างๆเหล่านี้ส่งผลให้ข้าพเจ้าสร้างสรรค์ผลงานศิลปะผ่าน รูปทรงของเรือและวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องต่างๆ เช่น เรือกอและ เรือตังแก เชือก อวน แห เป็นต้น ผสมผสานกับลวดลายเรือกอและ และลวดลายไทยในเชิงอุดมคติ โดยอาศัยทัศนธาตุทางศิลปะ เช่น จุด เส้น ให้เกิดเป็นค่าน้ำหนักอ่อนแก่ มาเป็นสื่อในการสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการเทคนิคลายรดน้ำ ลายกำมะลอ และจิตรกรรมเวียदनาม(LACQUER WORK) ซึ่งนำมาดัดแปลงจนเกิดเป็นเทคนิคเฉพาะ ตน

ขั้นตอนและกระบวนการในการสร้างสรรค์นั้นถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อผลงานศิลปะที่มีความ สอดคล้องทั้งด้านแนวคิดและเทคนิคในการแสดงออก ดังนั้นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจึง จำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลต่างๆและรู้จักการแก้ไขปัญหาต่างๆไปด้วยในเวลาเดียวกัน ข้าพเจ้าจึงกำหนดรูปแบบและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเป็นลำดับดังต่อไปนี้

วิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

1. ขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษามี 2 ลักษณะ คือ

1.1 การศึกษาค้นคว้าข้อมูลภาคสนาม

1.1.1 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาด้วยตัวเองเกี่ยวกับวิถีของอาชีพประมง สภาพความเป็นอยู่ ของชาวประมงและสภาพแวดล้อมในการทำประมง รวมไปถึงวิธีการในการประกอบอาชีพเพื่อซึมซับ ความรู้สึกต่ออาชีพประมงให้มากที่สุด แล้วนำมาเป็นแรงบันดาลใจและต่อยอดตามจินตนาการเพื่อ การสื่อสารเป็นผลงานสร้างสรรค์ต่อไป

1.1.2 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษารูปทรง รูปร่างและลักษณะเด่นที่สำคัญของเรือ อวน แห รวมไปถึงอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง

1.1.3 ข้อมูลที่ได้จากการไปดูวิธีการปฏิบัติการเขียนลายรดน้ำและลายกำมะลอจากช่างศิลปกรรมที่เป็นมืออาชีพ ทั้งจากกรมศิลปากร ช่างสิบหมู่ที่ศาลายา ได้เห็นความพิเศษและความน่าสนใจในเทคนิคลายรดน้ำ และลายกำมะลอ

1.1.4 ข้อมูลที่ได้จากการทดลองปฏิบัติงานจิตรกรรมเวียดนาม(LACQUER WORK) และได้ศึกษาวิธีการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมเวียดนามโดยศิลปินเวียดนาม ณ ประเทศเวียดนาม

การเก็บข้อมูลภาคสนาม เป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากสถานที่จริงที่เคยได้ไปเห็นได้สัมผัสด้วยตัวเอง เกิดเป็นความทรงจำ ประกอบกับการถ่ายภาพเพื่อช่วยในการเก็บบันทึกข้อมูลทางด้านรูปลักษณะที่เป็นแรงบันดาลใจ และยังช่วยส่งเสริมให้เกิดจินตนาการในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีความลึกซึ้ง และยังสามารถสื่อได้ถึงเรื่องราวได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

1.2 การศึกษาค้นคว้าข้อมูลเอกสาร

1.2.1 ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพประมง วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวประมง โดยเฉพาะการประมงทางภาคใต้ เพื่อวิเคราะห์แล้วจับเอาประเด็นหลักสำคัญมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

1.2.2 ศึกษาลักษณะเด่นของวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง

1.2.3 ศึกษาลักษณะและรูปแบบของลายเรือกอลและวามีที่มาอย่างไร แต่ละลวดลายสื่อความหมายอย่างไร เพื่อนำมาปรับประยุกต์ใช้กับลวดลายในจินตนาการส่วนตัวของข้าพเจ้า

1.2.4 ศึกษากระบวนการและเทคนิควิธีการของลายรดน้ำ ลายกำมะลอ และจิตรกรรมเวียดนาม (LACQUER WORK) ด้วยวิธีการแบบโบราณ แล้วนำมาคลี่คลายดัดแปลงโดยการหาวัสดุบางอย่างมาทดแทน แต่ยังคงไว้ซึ่งกระบวนการแบบเดียวกันกับสมัยโบราณ เพื่อเป็นการแสดงออกถึงการเคารพในคุณค่าทางความงามอันเป็นรูปแบบทางสุนทรียะประหนึ่งงานศิลปกรรมแบบดั้งเดิม

2.การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความชัดเจนทั้งทางด้านรูปแบบและการแสดงออกที่ตรงกับเป้าหมายที่วางไว้ การรวบรวมข้อมูลภาคเอกสารและข้อมูลภาคสนามมาวิเคราะห์รวมกันนั้น จะช่วยให้การแสดงออกทางความรู้สึกส่วนตัวเกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งง่ายต่อการนำข้อมูลไปใช้ในการสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานในขั้นต่อไป

3.การสร้างภาพร่าง

แน่นอนว่าขั้นตอนแรกของการเริ่มต้นปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภายหลังจากการรวบรวมข้อมูลต่างๆผ่านกระบวนการวิเคราะห์แล้วนั้น คือการสร้างภาพร่าง เพื่อกำหนดโครงสร้าง

จากการวิเคราะห์ประมวลความคิด แล้วถ่ายทอดออกมาเป็นโครงสร้างรวมๆ จากนั้นจึงสร้างภาพลายเส้น เพื่อกำหนดองค์ประกอบหลัก จุดเด่นและจุดรองในงานพอสติ้งเซป

ในการสร้างภาพร่างของข้าพเจ้านั้นจะสร้างภาพร่างหลายๆรูปแบบ เพื่อค้นหาความลงตัวในชิ้นผลงานให้เหมาะสมที่สุด เพื่อง่ายต่อการนำไปสร้างสรรค์เป็นผลงานจริง ข้อดีของการประมวลผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสร้างภาพร่างนั้นจะช่วยให้แก้ไขปัญหาต่างๆที่จะเกิดขึ้นก่อนการปฏิบัติงานจริงเพื่อให้เกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด ข้าพเจ้าได้แบ่งการสร้างภาพร่างในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าออกเป็น 2 ระยะดังนี้

3.1 การสร้างภาพร่าง ผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์(Adobe Photoshop) เพื่อทำการตัดต่อและสร้างเค้าโครงอันเป็นองค์ประกอบหลัก และกำหนดจุดเด่นในผลงานให้ชัดเจนตรงตามจุดมุ่งหมายและจินตนาการของข้าพเจ้า

3.2 การสร้างรายละเอียด โดยนำภาพร่างจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์(Adobe Photoshop) ที่ถ่ายสำเนาเป็นเอกสารออกมาแล้ว มาทำการเขียนระบายสีกำหนดพื้นที่ส่วนที่จะเป็นสีทอง และส่วนที่เป็นลายเปลือกลอย(LACQUER WORK) ทดลองตัดเส้นสร้างค่าน้ำหนักโดยรวมให้เกิดความสมบูรณ์ให้มากที่สุด เพื่อลดการเกิดปัญหาในการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานจริงต่อไป

4.การสร้างสรรค์ผลงานจริง

ในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าซึ่งมีการใช้กระบวนการทางเทคนิคแบบโบราณ จะมีขั้นตอนการทำงานอย่างมีระบบ ผสมผสานกับเทคนิคเฉพาะตน จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนระบบขั้นตอนก่อนหลังให้ชัดเจน และต้องอาศัยความอดทน ความชำนาญในกระบวนการทางเทคนิคอย่างถ่องแท้ โดยการนำเสนอเรื่องราวและจินตนาการส่วนตนที่ต้องการแสดงออกเกี่ยวกับวิถีชีวิตของการประกอบอาชีพประมง อีกทั้งในการปฏิบัติการสร้างสรรค์ของข้าพเจ้า ยังพบปัญหาต่างๆที่ต้องแก้ไขอยู่ตลอดเวลาในระหว่างที่ปฏิบัติการสร้างสรรค์ เพื่อให้ผลงานเกิดพัฒนาการอย่างสมบูรณ์ตรงตามความรู้สึกและจินตนาการของข้าพเจ้าที่ต้องการแสดงออก

ในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าต้องอาศัยทัศนธาตุในการแสดงออกดังนี้

4.1 เส้น (Line) ถือเป็นทัศนธาตุที่สำคัญที่สุด เป็นหัวใจหลักของงานทัศนศิลป์ทุกแขนงก็ได้ และยังถือได้ว่าเส้นนั้นเป็นพื้นฐานของโครงสร้างของทุกสิ่ง เส้นสามารถแสดงอารมณ์ความรู้สึกได้ด้วยตัวของมันเองโดยการสร้างเส้นเป็นรูปทรงต่างๆขึ้น จึงสรุปได้ว่าเส้นคือส่วนประกอบหลักของการแสดงออกทางทัศนศิลป์ของข้าพเจ้าที่นำเสนอผ่านเทคนิคลายรดน้ำ และลายกำมะลอของไทย

เส้นเป็นทัศนธาตุที่สำคัญเป็นอันดับหนึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้า ซึ่งกระบวนการสร้างสรรค์ตั้งแต่ต้นจนเสร็จสมบูรณ์จำเป็นต้องอาศัยเส้นเป็นตัวเดินเรื่อง การใช้เส้นที่มีลักษณะ

แตกต่างกันทั้งความหนา บาง ลื่น ยาว ห่าง ถึ ทำให้ภาพรวมของผลงานของข้าพเจ้าดูมีชีวิตชีวาและสร้างอารมณ์ความรู้สึกเคลื่อนไหวมากขึ้น

ในผลงานของข้าพเจ้ามีการใช้เส้นเน้นรูปทรงต่างๆให้เกิดความเด่นชัด อีกทั้งยังมีส่วนช่วยผลักระยะของรูปทรงส่วนรองให้เกิดความตื้นลึกและสร้างมิติภายในผลงาน ส่วนการใช้เส้นสร้างค่าน้ำหนักภายในผลงานเกิดจากการวาดลายเส้นที่ทับซ้อนกันเพื่อให้เกิดปริมาตร การใช้เส้นหนาจะใช้เฉพาะส่วนที่ต้องการผลักรให้เห็นระยะใกล้ไกลอย่างชัดเจน รวมไปถึงส่วนที่ต้องการให้เป็นจุดเด่น เช่น โครงสร้างของรูปทรงเรือ ปลา และวัสดุเครื่องใช้ต่างๆ ส่วนการใช้เส้นที่เป็นจุดรองจะใช้กับรูปทรงประเภท เชือก อวน แห อันเป็นส่วนประกอบเพื่อให้ภาพรวมผลงานดูมีชีวิตชีวา มีการเคลื่อนไหวและให้ความรู้สึกอ่อนช้อยนุ่มนวล

4.2 สี (Colour) ถือเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ แต่การสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้านั้น จะใช้สีดำเป็นพื้นหลัก มีการใช้สีแดงและสีน้ำเงินในบางส่วนเพื่อส่งเสริมให้ภาพรวมของผลงานดูมีบรรยากาศและเกิดความน่าสนใจ ไม่ที่บมิดด้วยสีดำเพียงอย่างเดียวดังลายนรธาแบบโบราณ

สีที่ขาดไม่ได้ในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าคือสีทอง ข้าพเจ้าจะใช้ทองหลากหลายชนิดและรูปแบบ สีที่ปรากฏในผลงานจึงมีค่าน้ำหนักสีที่ดูแตกต่างกันออกไป สิ่งเหล่านี้ช่วยส่งเสริมให้ผลงานดูมีชีวิตมีระยะและสร้างความรู้สึกเคลื่อนไหว ตลอดจนเพิ่มความน่าสนใจยิ่งขึ้นอีกด้วย

4.3 พื้นผิว (Texture) ผลงานของข้าพเจ้าได้แสดงออกด้วยการประกอบของทัศนธาตุต่างๆ ผ่านกระบวนการทางเทคนิคการเขียนลายนรธาแบบโบราณ นอกจากนี้ในผลงานข้าพเจ้ายังได้ใช้เทคนิคจิตรกรรมเวียดนาม (LACQUER WORK) เพื่อให้พื้นผิวมีความพิเศษและดูน่าสนใจยิ่งขึ้น และได้มีการดูซับสีเพื่อให้ภาพรวมของผลงานดูมีบรรยากาศ และมีความพิเศษมากกว่าการพื้นใช้สีดำเรียบๆอย่างงานนรธาแบบโบราณ แต่พื้นผิวโดยรวมในชิ้นงานยังคงคุณสมบัติอันพิเศษที่มีความเรียบ และมันวาว

4.4 พื้นที่ว่าง (Space) พื้นที่ว่างในผลงานของข้าพเจ้านั้น เกิดจากการใช้เส้นในการแยกรูปร่างรูปทรง จนเกิดพื้นที่ว่างบางส่วนและบางจังหวะเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ให้ผลงานเกิดความรู้สึกเคลื่อนไหว ดูมีชีวิต ชักนำสายตาไปสู่รูปทรงในทิศทางต่างๆตามที่ต้องการ และในพื้นที่ว่างบางส่วนข้าพเจ้าจะใช้เทคนิคจิตรกรรมเวียดนาม (LACQUER WORK) เพื่อส่งเสริมให้พื้นที่ว่างเกิดความโดดเด่นด้วยตัวของมันเอง และเพื่อเพิ่มความน่าสนใจในชิ้นผลงาน ทั้งยังส่งผลให้พื้นที่ว่างในผลงานดูมีความหมายแอบแฝงให้ได้คิดกันในหลายๆทางอีกด้วย

4.5 รูปทรง (Form) ในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้านั้น รูปทรงจะเกิดจากการใช้เส้นสร้างรูปทรงและพื้นที่ว่าง ซึ่งรูปทรงที่เกิดขึ้นนั้นล้วนมีความหมายและให้ความรู้สึกที่แตกต่างกันออกไป ส่งผลให้ผลงานเกิดความน่าสนใจและยังแฝงไปด้วยอารมณ์ ความรู้สึกที่เกิดจากจินตนาการของข้าพเจ้า

ขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

ข้าพเจ้าสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์โดยใช้เทคนิคจิตรกรรมลายก้ำมะลอ ซึ่งเป็นการคลี่คลายมาจากงานลายรดน้ำแบบโบราณเป็นเทคนิคหลักในการสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังได้มีการปรับใช้วัสดุอุปกรณ์สมัยใหม่มาใช้แทนวัสดุโบราณที่หายากแล้วในปัจจุบัน เช่น ใช้สีโปสเตอร์ผสมกาวกระถินแทนการเขียนด้วยน้ำยาหรรดาล การใช้สีเฟริก (Flex) แทนยางรักเช็ด ใช้อีพ็อกซี่ (Epoxy) แทนยางรักสมุก และใช้ทองผง และทองวิทยาศาสตร์มาผสมผสานใช้กับทองคำเปลว เพื่อให้ผลงานเกิดค่าน้ำหนักด้วยสีทองที่ดูหลากหลายและมีความน่าสนใจยิ่งขึ้น เพื่อให้ตรงกับจินตนาการของข้าพเจ้า

ในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าเริ่มต้นจากการศึกษาที่มาของแรงบันดาลใจ เกี่ยวกับแนวเรื่องที่ต้องการนำเสนอผ่านเทคนิคส่วนตัว แล้ววิเคราะห์ออกมาเป็นภาพลักษณ์ที่สะท้อนแนวคิดตามกระบวนการขั้นตอนในการสร้างสรรค์ ดังนี้

1. การสร้างภาพร่าง จากการที่ข้าพเจ้าได้ศึกษาข้อมูลทั้งทางด้านเทคนิควิธีการและเรื่องราวที่ต้องการนำเสนอจนมาสู่การวิเคราะห์ถึงความสำคัญของแนวคิดที่ส่งผลต่อความรู้สึกและจินตนาการ จึงนำมาสร้างภาพร่างโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Adobe Photoshop) แล้วจึงเขียนรายละเอียดเพื่อการค้นหาจังหวะของส่วนที่เป็นสีทอง หาจังหวะของรูปทรง พื้นที่ว่าง และทิศทางของกลุ่มรูปทรงต่างๆ ที่มีขนาดเล็กและขนาดใหญ่ตามความเหมาะสม เพื่อให้การสร้างสรรค์ผลงานมีความสมบูรณ์มากที่สุด

2. การเตรียมพื้น หลังจากการได้กำหนดแนวคิดเป็นภาพร่างต้นแบบแล้ว กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจริงจึงจะเริ่มต้นขึ้น ตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมพื้น โดยการนำเทคนิคจิตรกรรมเวียตนาม (LACQUER WORK) ซึ่งเป็นงานประดับเปลือกหอยลงบนพื้นอีพ็อกซี่ (Epoxy) แล้วขัดจนเรียบ จากนั้นจึงใช้สีอะครีลิก (Acrylic) ทาบางๆ เพื่อสร้างบรรยากาศภาพรวมภายในผลงานให้เกิดความน่าสนใจ จากนั้นจึงเคลือบผิวงานด้วยโพลียูรีเทนให้ผลงานมีความเงาวาว เหมาะแก่การเขียนงานสร้างสรรค์ในขั้นตอนต่อไป

3. การเตรียมแบบ เริ่มด้วยการขยายภาพร่างให้มีขนาดเท่าผลงานจริง เพื่อการเตรียมพร้อมที่จะเขียนภาพลงบนพื้นเฟรมที่เตรียมไว้ จากนั้นจึงเลือกส่วนที่จะทำการร่างภาพลงบนพื้นเฟรม เช่น โครงสร้างของรูปทรงเรือหรือรูปทรงปลา แล้วทำการปรุลายด้วยเข็มเพื่อใช้เป็นต้นแบบในการเขียนงานจริงแทนการร่างภาพด้วยดินสอ

4. ขั้นตอนการเขียนสีโปสเตอร์ (น้ำยาหกรดล) สร้างรูปทรงต่างๆ โดยแยกค่าน้ำหนักสีด้วยเส้นที่มีขนาดต่างๆตามแบบที่วางไว้ จากนั้นจึงทำการถมช่องไฟ ในส่วนที่ไม่ต้องการให้เกิดรายละเอียดหลังจากการปิดทอง

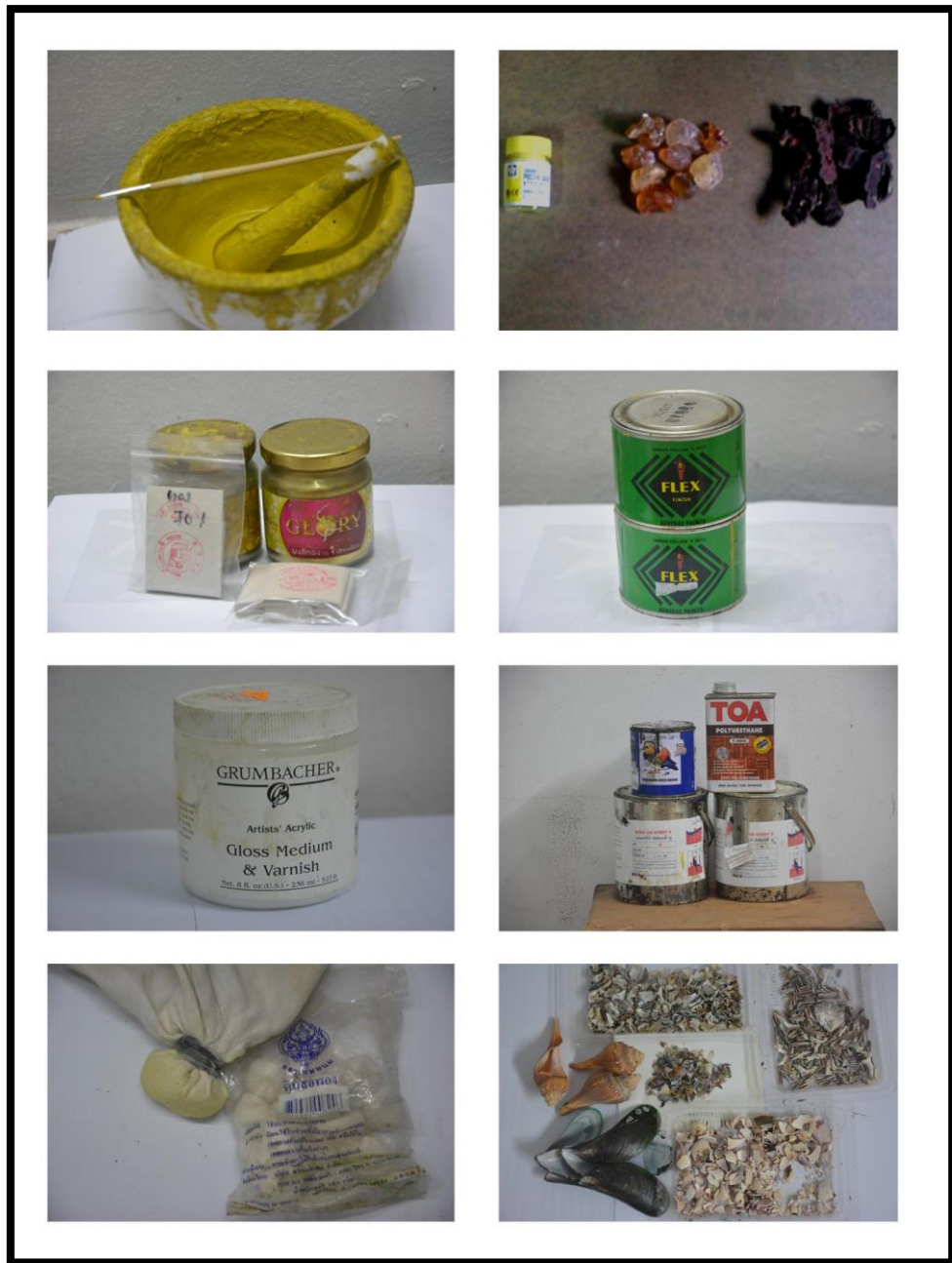
5. ขั้นตอนการเช็ดสี Flex (ยางรักเช็ด) นำผ้าขาวบาง มาแตะสี Flex และทำการเช็ดตามพื้นที่ที่กำหนดไว้ แล้วถอนออกด้วยผ้าขาวบางอีกครั้ง จนผิวของพื้นงานมีความเหนียวเพียงเล็กน้อยเหมาะที่จะติดทองคำเปลวหรือผงทอง จากนั้นจึงทำการปิดทอง

6. การรดน้ำ หลังจากเสร็จสิ้นวิธีการเขียนและปิดทองแล้ว ขั้นตอนสุดท้ายที่ทำให้เกิดลวดลายจากการเขียนคือการรดน้ำ โดยการรดน้ำลงบนพื้นเฟรม แล้วใช้สำลีลูบเบาๆ จนน้ำยาที่เขียนไว้หลุดออกจนหมดเหลือเพียงแต่ลวดลายที่ต้องการ

7. ขั้นตอนการเคลือบทองชั้นที่หนึ่งด้วย Gloss medium ใช้แปรงทา Gloss medium ให้ทั่วเฟรม เพื่อเป็นการรักษาหน้าทองไว้ไม่ให้หลุดลอกออก รอให้แห้ง พร้อมเขียนรายละเอียดในขั้นตอนต่อไป

8. การเขียนเส้นลายทอง เป็นการเขียนในรอบสุดท้ายเพื่อเก็บรายละเอียดในตัวงาน โดยเฉพาะในบางส่วนของผลงานที่ไม่ต้องการผ่านกรรมวิธีการรดน้ำ เป็นการเขียนด้วยสี Flex จากนั้นรอให้แห้งพอประมาณแล้วใช้ผงทองปิด จากนั้นจึงเคลือบผลงานอีกครั้ง

จะเห็นได้ว่ากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “จิตรกรรมกำมะลอร่วมสมัย” นั้น มีกระบวนการสร้างสรรค์ที่เป็นขั้นเป็นตอน ซึ่งแต่ละขั้นตอนล้วนต้องอาศัยความละเอียดอ่อนและใช้ความพยายามอดทนเป็นอย่างมาก รวมถึงต้องมีความเข้าใจและความชำนาญในกระบวนการทางเทคนิคอย่างชัดเจน จนส่งผลให้การแสดงออกมีความสอดคล้องเหมาะสมกับแนวความคิดและจินตนาการทาง ด้านเรื่องราวที่ต้องการถ่ายทอดออกมาในรูปแบบงานศิลปะในวิทยานิพนธ์ชุดนี้

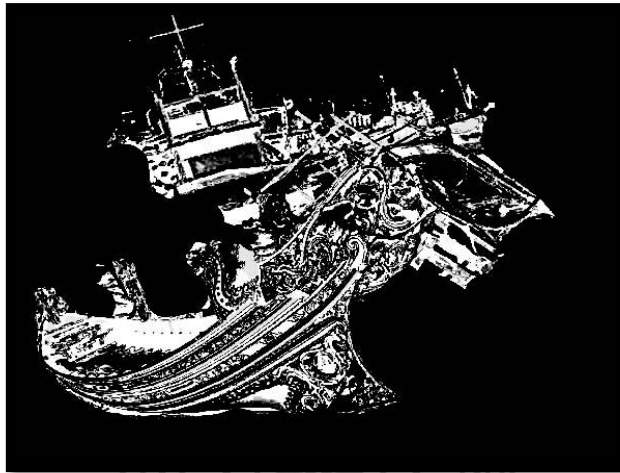
ภาพที่ 36: ภาพวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์

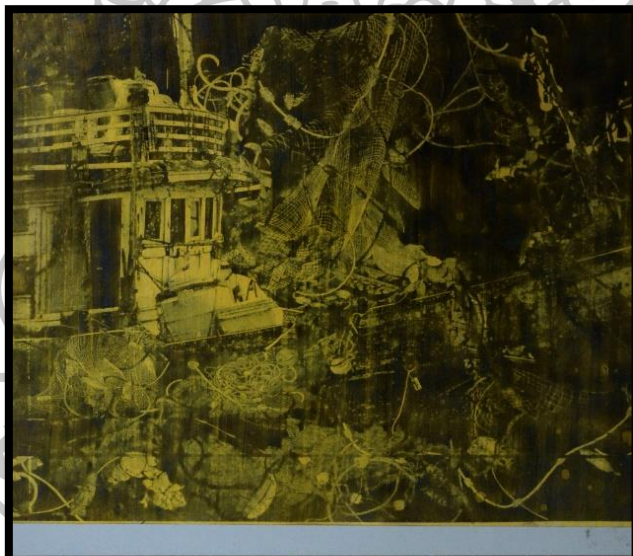
ภาพที่ 37: ภาพร่าง(Sketch)ผลงานงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1

ภาพที่ 38: ภาพร่าง(Sketch)ผลงานงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2

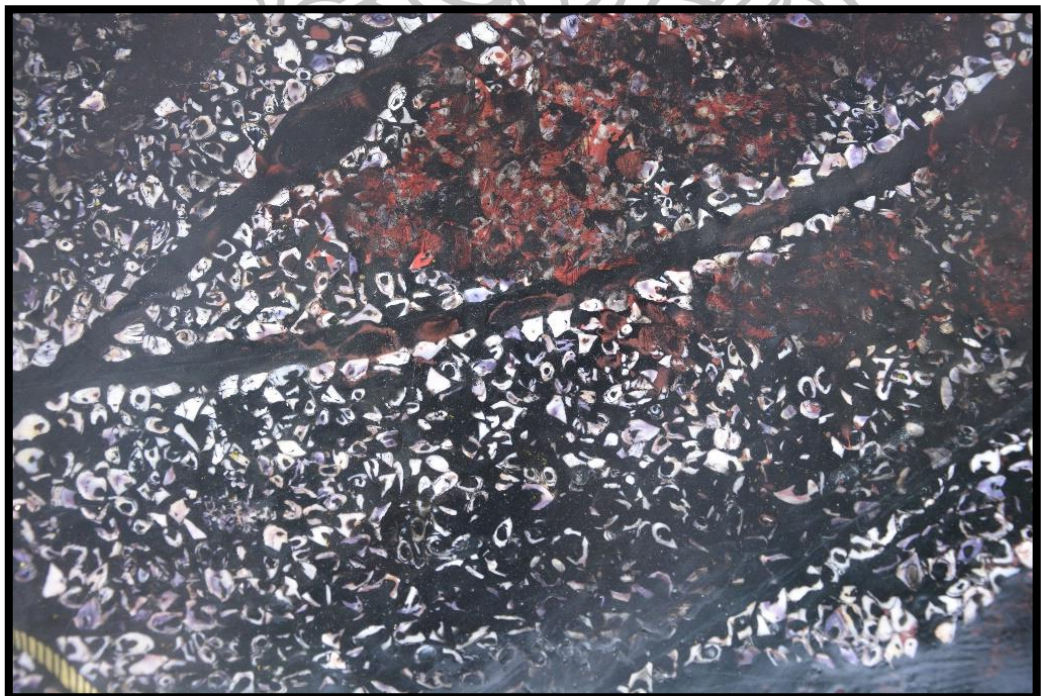
ภาพที่ 39: ภาพร่าง(Sketch)ผลงานงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3

ภาพที่ 40: ภาพร่าง(Sketch)ผลงานงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4

ภาพที่ 41: ภาพแสดงขั้นตอนโดยรวมในการทำพื้นผิว

ภาพที่ 42: ภาพแสดงลวดลายเปลือกหอยบนพื้นเฟรมที่ขัดและเคลือบผิวก่อนทำการเขียนลายรดน้ำ

ภาพที่ 43: ภาพแสดงขั้นตอนการเขียนลวดลายด้วยน้ำยาทรดาล

ภาพที่ 44: ภาพแสดงขั้นตอนการปิดแผ่นทองคำเปลว และการรดน้ำหรือล้างเอาน้ำยาทรดาลออก

ภาพที่ 45: ภาพแสดงลวดลายหลังการเขียน การถมลาย การปิดทองคำเปลว และผ่านการรตนน้ำแล้ว

ภาพที่ 46: ภาพแสดงการเขียนรายละเอียด การเพิ่มและลดค่าน้ำหนักทองให้ผลงานเกิดความสมบูรณ์ตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ภาพที่ 47: ภาพแสดงผลงานที่เสร็จสมบูรณ์

บทที่ 4

การสร้างสรรคและการพัฒนาผลงานวิทยานิพนธ์

การสร้างสรรคผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “จิตรกรรมกำมะลอร่วมสมัย” เป็นการนำเสนอเทคนิคกระบวนการที่ข้าพเจ้าได้คลี่คลายปรับประยุกต์มาจากเทคนิคลายรดน้ำและลายกำมะลอแบบโบราณของไทย ซึ่งเป็นเทคนิคอันทรงคุณค่าและแสดงความเป็นเอกลักษณ์ไทย โดยนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนไทยทางภาคใต้ที่ประกอบอาชีพประมง ผสมผสานกับจินตนาการ และสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกส่วนตัว โดยอาศัยทัศนธาตุทางศิลปะมาเป็นสื่อในการถ่ายทอดแนวความคิด อีกทั้งในระหว่างการสร้างสรรคผลงานนั้นได้มีอุปสรรคและพบปัญหาข้อผิดพลาดที่ต้องหาวิธีการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาผลงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอน เพื่อให้ผลงานที่ออกมาตรงตามวัตถุประสงค์ตลอดจนสามารถสื่อได้ถึงความรู้สึกที่ต้องการถ่ายทอด โดยมีวิธีการดำเนินการสร้างสรรคที่กำหนดเป็นช่วงระยะเวลาดังนี้

การสร้างสรรคและการพัฒนาผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์

ผลงานช่วงนี้เป็นการพัฒนาผลงานทางด้านเทคนิควิธีการและแนวความคิดทางด้านเนื้อหาเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นสาระความสำคัญที่กระบวนการสร้างสรรคด้วยเทคนิคเฉพาะตนซึ่งดัดแปลงมาจากเทคนิคลายรดน้ำและลายกำมะลอแบบโบราณ เพื่อถ่ายทอดจินตนาการส่วนตนที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากอาชีพประมง โดยอาศัยรูปทรงของเรือ ทั้งเรือกอลและ และเรือตั้งเกรวมไปถึงการจับเอาลักษณะเด่นของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมงมาเป็นสาระสำคัญในการจัดองค์ประกอบและการสร้างสรรคผลงาน

การสร้างสรรคผลงานในระยะนี้เป็นการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง เพื่อพัฒนาผลงานและค้นหาลักษณะเฉพาะตน รวมไปถึงการแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในระหว่างการปฏิบัติการสร้างสรรค เช่น ปัญหาที่เกิดจากความกลมกลืนในตัวผลงาน การจัดองค์ประกอบที่ขาดความน่าสนใจ ซึ่งทำให้ผลงานดูน่าเบื่อเรียบจนเกินไปขาดความมีชีวิตชีวารวมไปถึงปัญหาทางด้านเทคนิควิธีการสร้างสรรคที่ยังไม่สมบูรณ์ส่งผลให้การแสดงออกไม่ชัดเจนเท่าที่ควร จึงต้องอาศัยทักษะที่เกิดจากการสังสมประสบการณ์และการเรียนรู้ในการวิเคราะห์ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ผลงานมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผลงานระยะนี้จึงเป็นแรงผลักดันให้มีจุดมุ่งหมายและนำไปสู่การเริ่มต้นสำหรับการพัฒนาผลงานในระยะต่อไป

ภาพที่ 48: ภาพระยะก่อนวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 1

ภาพที่ 49: ภาพผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2

ภาพที่ 50: ภาพผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 3

ภาพที่ 51: ภาพผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 4

ภาพที่ 52: ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 5

ภาพที่ 53: ภาพผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 6

การสร้างสรรคและพัฒนาผลงานวิทยานิพนธ์

ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “จิตรกรรมกำมะลอร่วมสมัย” เป็นการผนวกความคิดทางด้านเนื้อหา เรื่องราวและเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ โดยดำเนินการสร้างสรรค์ตามแผนขั้นตอน และมีการพัฒนามาเป็นลำดับความต่อเนื่องจากผลงานชุดก่อนวิทยานิพนธ์ ควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องต่างๆ ในระหว่างการปฏิบัติการสร้างสรรค์ ทั้งนี้ได้พบปัญหาทางด้านรูปแบบในการจัดองค์ประกอบที่ยังขาดความลงตัว และปัญหาทางกระบวนการด้านเทคนิค ซึ่งได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดผลงานที่มีความสมบูรณ์ และเป็นเอกภาพ

ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้เป็นการผสมผสานเทคนิคลายรดน้ำ และลายกำมะลอของงานช่างสิบหมู่ของไทยแต่โบราณกับการเขียนเส้นลายทอง เพื่อให้ผลงานดูมีชีวิตชีวา ดูมีความเคลื่อนไหวและสร้างความน่าสนใจยิ่งขึ้น ส่วนพื้นเพรมก็มีการใช้เทคนิคจิตรกรรมเวียตนาม(LACQUER WORK) โดยการใช้เปลือกหอยเป็นวัสดุหลักเพื่อส่งเสริมให้ผลงานดูมีบรรยากาศ อีกทั้งการนำเปลือกหอยมาใช้ในผลงานชุดนี้ยังสื่อความหมายที่ลึกซึ้งถึงกลิ่นอายของทะเลที่ชาวประมงใช้ในการประกอบอาชีพอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการใช้สีต่างๆผ่านเทคนิคดุดซับสีเพื่อเพิ่มบรรยากาศและเพิ่มความน่าสนใจในชั้นผลงาน ซึ่งแนวทางในการสร้างสรรค์ของข้าพเจ้านั้นเป็นการแสดงความคิดและจินตนาการของแรงบันดาลใจที่มีต่ออาชีพประมง ข้าพเจ้าจึงได้เน้นความละเอียด และความเสมือนจริงของสิ่งที่มีอยู่ในความเป็นจริงที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง เช่น รูปทรงของเรือต่างๆ ทั้งเรือกอกและที่มีลวดลายสีสันทสวยงาม อันเป็นเอกลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความเป็นภาคใต้ได้เป็นอย่างดี และเรือต่งเกซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน รูปทรงของปลาชนิดต่างๆก็มีการเขียนให้ดูเสมือนจริง รวมไปถึงเส้นเชือก อวนแห ก็เน้นความละเอียดของเส้นให้ดูอ่อนช้อยเคลื่อนไหว แต่เพิ่มจินตนาการผ่านการจัดองค์ประกอบให้มีความน่าสนใจมากกว่าการแสดงมุมมองที่เสมือนจริงตามธรรมชาติ

การสร้างสรรคผลงานของข้าพเจ้านั้นจะใช้เทคนิคลายรดน้ำเป็นหลักแต่มีการปรับประยุกต์รูปแบบจากงานลายรดน้ำแบบโบราณที่ดูเป็นระนาบแบน ให้ดูมีน้ำหนักและมีมิติเสมือนจริงยิ่งขึ้น นอกจากนี้องค์ประกอบหลักในการสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดเอกภาพโดยการใช้ “เส้น” เป็นทัศนธาตุที่สำคัญในการสร้างค่าน้ำหนักภายในผลงาน ประกอบกับการใช้สีทองหลายชนิดและหลากหลายเฉดสีซึ่งมีคุณสมบัติที่แตกต่างกันออกไป ล้วนส่งเสริมให้ผลงานดูมีมิติลวงตา มีความพิเศษ และสร้างความน่าสนใจยิ่งขึ้น

ภาพที่ 54: ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 1

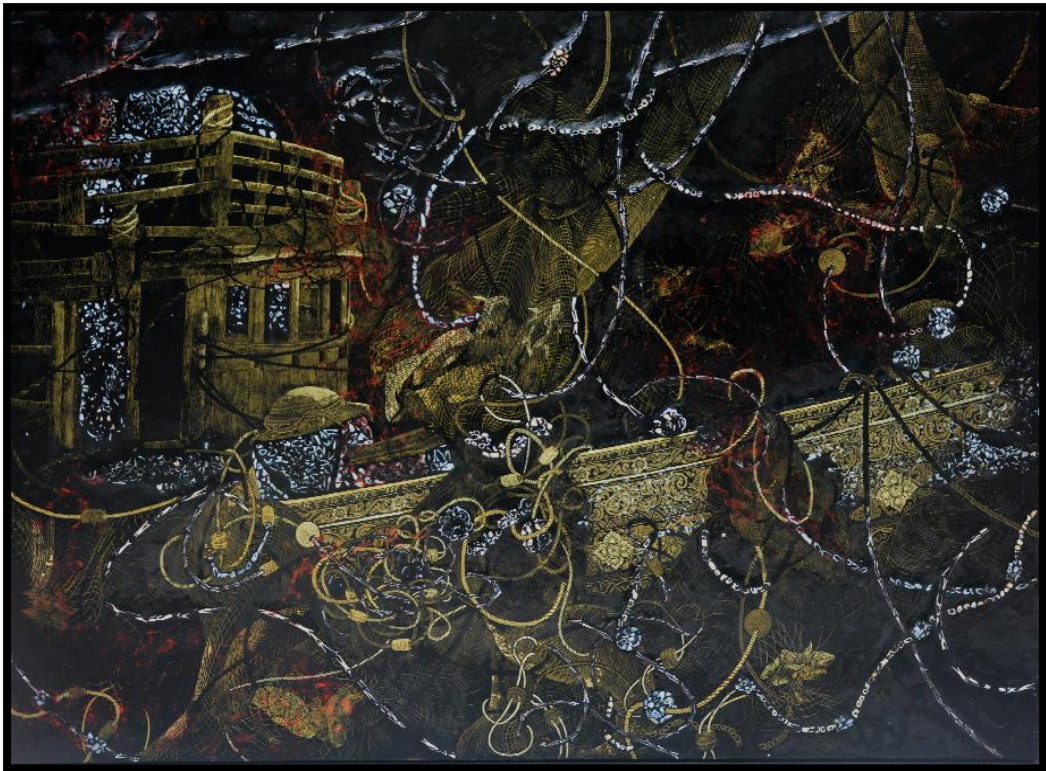
ภาพที่ 55: ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 1

ภาพที่ 56: ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1

ภาพที่ 57: ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1

ภาพที่ 58: ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2

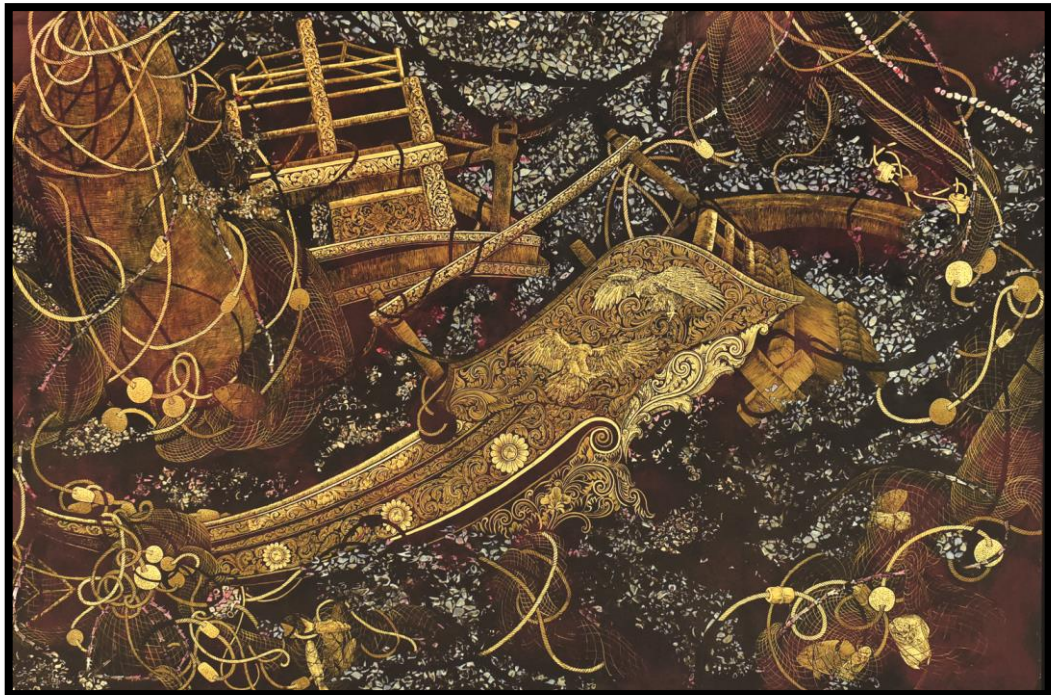
ภาพที่ 59: ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2

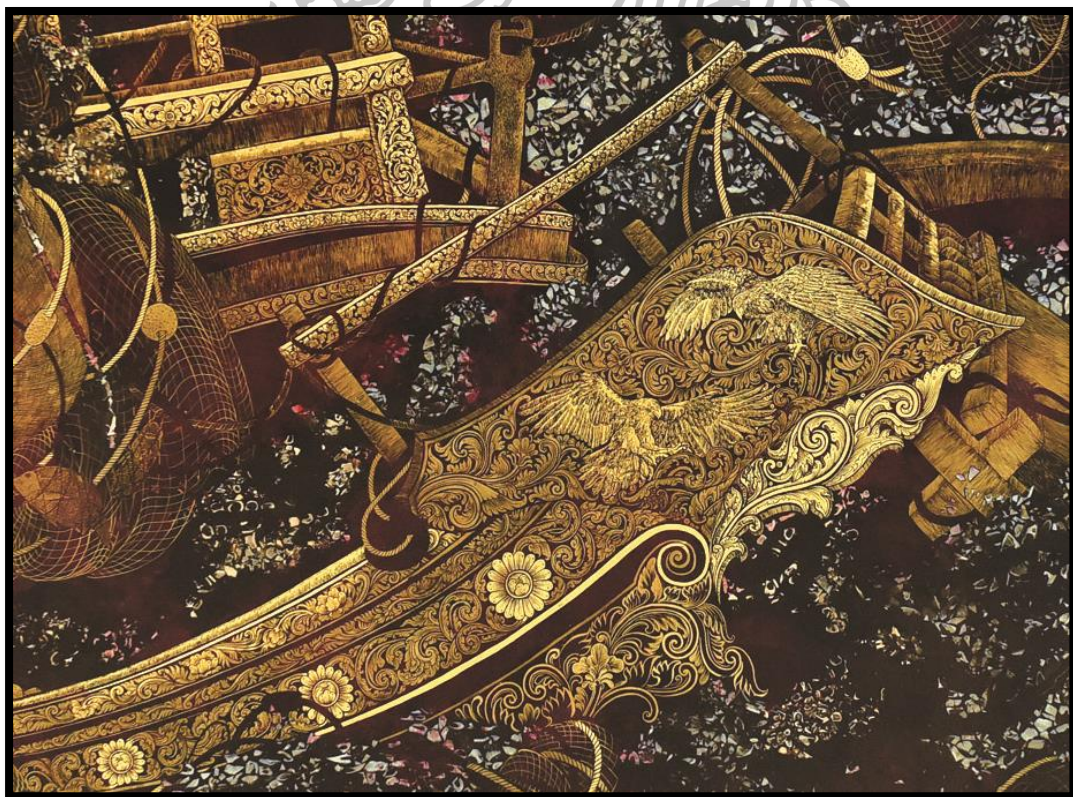
ภาพที่ 60: ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2

ภาพภาพที่ 61: ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2

ภาพที่ 62: ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 3

ภาพที่ 63: ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 3

ภาพที่ 64: ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3

ภาพที่ 65: ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3

ภาพที่ 66: ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 4

ภาพที่ 67: ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 4

ภาพที่ 68: ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 4

ภาพที่ 69: ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 4

ปัญหาในการสร้างสรรค์และการแก้ไข้ปัญหา

ตั้งแต่การเริ่มต้นสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้า ได้พบเจอกับปัญหาต่างๆทั้งปัญหาในด้านเทคนิคและกระบวนการ ปัญหาในขั้นตอนการเขียนภาพรวมไปถึงปัญหาด้านการจัดองค์ประกอบเพื่อการแสดงออกตามจินตนาการส่วนตัว ซึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานแต่ละครั้งจะพบกับปัญหาและอุปสรรคนานัปการ ซึ่งต้องมีการแก้ไข้เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของผลงาน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นแรงผลักดันและกระตุ้นให้เกิดการคิดค้นที่จะทดลองหาความสมบูรณ์ในชิ้นผลงาน เพื่อให้ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ให้มากที่สุด สำหรับปัญหาและวิธีการแก้ไข้ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์นั้น ข้าพเจ้าได้วิเคราะห์และรวบรวมไว้เป็นข้อมูลดังนี้

1. ปัญหาทางด้านเนื้อหาและการจัดองค์ประกอบในชิ้นผลงานที่แสดงแนวความคิดหลักเกี่ยวกับอาชีพประมงนั้น เป็นการมุ่งเน้นตัวรูปทรงหลักคือรูปทรงของลำเรือมากจนเกินไป ส่งผลให้ภาพรวมของผลงานดูแข็งกระด้างไม่กลมกลืนกันในส่วน ขาดความมีชีวิตชีวา เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากความไม่สามารถผสานจินตนาการทางความคิดกับการปฏิบัติการสร้างสรรค์ ทำให้ไม่สามารถถ่ายทอดผลงานออกมาได้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ข้าพเจ้าจึงแก้ไข้ปัญหาโดยการเขียนเรือด้วยวิธีการเน้นจุดสำคัญแค่เพียงบางส่วน คือการไม่เขียนเรือตามแบบจริงทั้งลำ และเพิ่มเติมรูปทรงที่เกิดจากจินตนาการเชิงอุดมคติตามจุดประสงค์หลักที่วางไว้ ทำให้สามารถแสดงออกทางด้านอารมณ์ความรู้สึกได้อย่างเต็มที่มากขึ้น และส่งผลให้ผลงานที่สำเร็จออกมาก็ยังมีความน่าสนใจยิ่งขึ้นด้วย

2. ปัญหาทางด้านเทคนิควิธีการซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างการสร้างสรรค์ผลงาน เริ่มจากขั้นตอนการเตรียมพื้น ซึ่งใช้เทคนิคจิตรกรรมเวียคนาม(LACQUER WORK) โดยการติดเปลือกหอยแล้วขัดให้พื้นเรียบ แต่ปัญหาที่พบคือลวดลายที่เกิดขึ้นภายหลังจากการขัดนั้น จะได้ลายเปลือกหอยที่ไม่สมบูรณ์ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ การแก้ไข้ปัญหาคือการเขียนลายรดน้ำทับในส่วนที่เปลือกหอยขาดหายไป และใช้ส่วนนั้นให้เป็นบรรยากาศภายในผลงาน ส่วนด้านการเขียนน้ำยาหรดน้ำก็ได้พบปัญหาคือ หากเขียนแล้วทิ้งระยะเวลาในการรดน้ำไว้นานเกินไปจะทำให้ล้ามน้ำยาหรดน้ำไม่หลุด วิธีการแก้ไข้ปัญหาคือการเขียนรายละเอียดในแต่ละส่วนแล้วต้องดำเนินการปิดทองรดน้ำในทันที

3. ปัญหาจากการใช้สีแดงในพื้นที่วางเป็นส่วนมากและยังมีความสจัดจ้านจนเกินไปสำหรับการสร้างภาพบรรยากาศ ทำให้ผลงานที่ออกมาดูละลานตา และส่งผลให้ความเด่นชัดของค่าน้ำหนักของนั้นดูหายไป การแก้ไข้ปัญหาในส่วนนี้ คือการลดค่าน้ำหนักของสีแดงลง โดยการใช้สีดำมากลบทับพื้นที่ของสีแดงในบางส่วนซึ่งช่วยให้ผลงานดูสมบูรณ์และไม่ละลานตาจนเกินไป

ปัจจัยหลักในการสร้างสรรค์ผลงานคือการแสดงออกทางความคิดและจินตนาการผ่านเทคนิควิธีการสร้างสรรค์อย่างเป็นขั้นตอนให้เกิดความสมบูรณ์ลงตัวมากที่สุด ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาและความชำนาญ รู้จักการแก้ไข้ปัญหาเพื่อให้ผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นมานั้นเกิดความสัมฤทธิ์ผลทางการแสดงออกทางศิลปะอย่างเป็นเอกภาพ

บทที่ 5

สรุปการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

จากความประทับใจในรูปแบบและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานลายรดน้ำและลายกำมะลอที่มีมาแต่โบราณ เกิดเป็นผลงานอันทรงคุณค่า ซึ่งถือเป็นศิลปะประจำชาติที่เป็นฝีมือของบรมครูช่างไทยโบราณ และด้วยความวิจิตรงดงามนี้ ส่งผลให้เกิดเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ในหัวข้อ “จิตรกรรมกำมะลอร่วมสมัย”

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ เป็นการคลี่คลายเทคนิคมาจากกระบวนการช่างทางศิลปกรรมไทยที่มีมาแต่โบราณประเภทลายรดน้ำและงานลายกำมะลอ ผสมผสานกับการสร้างพื้นผิวด้วยเทคนิคจิตรกรรมเวียตนาม(LACQUER WORK)และมีการใช้เทคนิคดุดซับสีให้ปรากฏเป็นค่าน้ำหนักสีต่างๆเพื่อให้ภาพรวมของผลงานออกมาดูน่าสนใจ ด้วยกระบวนการทางด้านเทคนิคนี้ มีจุดเด่นที่สำคัญคือการเขียนเส้นลายทองให้เกิดค่าน้ำหนักต่างๆ และด้วยเส้นที่ละเอียดอ่อนช้อย พลิ้วไหวนั่นเองได้นำมาสู่การถ่ายทอดความคิด อารมณ์ และความรู้สึกตามจินตนาการส่วนตัวจากเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวประมงทางภาคใต้

จากประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ข้าพเจ้าได้นำปัญหาจากการสร้างสรรค์และคำวิจารณ์แนะนำของอาจารย์ผู้สอนมาวิเคราะห์เพื่อค้นหาวิธีปรับปรุงแก้ไขปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ จนนำไปสู่การแสดงผลงานที่ชัดเจนขึ้น ทั้งทางด้านกระบวนการในการสร้างสรรค์ และแนวความคิดที่สามารถสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกที่ต้องการนำเสนอ ทั้งนี้เพื่อให้ผลงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ อันเป็นแนวทางไปสู่การสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานในขั้นต่อไป

รายการอ้างอิง

- จิรพันธ์ สมประสงค์. **เทคนิคการสร้างสรรค์ศิลปะลายรดน้ำ(ยุคใหม่)**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2544.
- ชลูด นิยมเสมอ. **องค์ประกอบของศิลปะ**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2542.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี. **ชาตกพุทธประวัติจากตุ้ลายรดน้ำ**. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2549.
- สนั่น รัตน์ะ. **ศิลปะลายรดน้ำ**. กรุงเทพฯ: ศิลปะภา, 2545.
- สุจิตรา พาหุการณ. “จิตรกรรมลายทองจากวิถีชาวเล”. ศิลปะนิพนธ์ปริญญาศิลปบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์(ศิลปะไทย) ภาควิชาศิลปะไทย, คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556.
- อภิวันท์ อดุลยพิเชษฐ. **ลายรดน้ำ**. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ, 2555.
- ถ้วนรอนานิง ต่วนจิ. **วัฒนธรรมการตกแต่งลวดลาย**. เข้าถึงเมื่อ 30 ตุลาคม 2559. แหล่งที่มา: <http://tuanrohaning.blogspot.com>.
- ปิ่น บุตรี. “เรือกอและ” บางนรา งามวิจิตรนาวาศิลป์ มรดกแผ่นดินล้ำค่า /ปิ่น บุตรี. เข้าถึงเมื่อ 30 ตุลาคม 2559. แหล่งที่มา: <http://www.bloggang.com/m/mainblog.php?id=karnoi&month=04-09-2014&group=76&gblog=99>
- Earies Pop. **วรรณกรรมท้องถิ่น 4ภาค**. เข้าถึงเมื่อ 30 ตุลาคม 2559. แหล่งที่มา: <http://wannakram4.blogspot.com/>.
- Harubiji Pee. **การประมง อาชีพประมง**. เข้าถึงเมื่อ 20 สิงหาคม 2559. แหล่งที่มา: www.famthiland.com/203#

ภาคผนวก

รายละเอียดรูปภาพ

อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากจิตรกรรมเวียดนาม(LACQUER WORK)

1. อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากจิตรกรรมเวียดนาม(LACQUER WORK) ชั้นที่ 1
ชื่อศิลปิน Thieu nu va bien
ชื่อผลงาน Girls and sea
เทคนิค Lacquer ขนาด 96.5x94 เซนติเมตร
2. อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากจิตรกรรมเวียดนาม(LACQUER WORK) ชั้นที่ 2
ชื่อศิลปิน Gio mua ha
ชื่อผลงาน Sammer wind
เทคนิค Lacquer ขนาด 67.8x159.3 เซนติเมตร
3. อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากจิตรกรรมเวียดนาม(LACQUER WORK) ชั้นที่ 3
ชื่อศิลปิน Hai thieu nu
ชื่อผลงาน Two young girls
เทคนิค Lacquer ขนาด 100.3x93.3 เซนติเมตร
4. อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากจิตรกรรมเวียดนาม(LACQUER WORK) ชั้นที่ 4
ชื่อศิลปิน Tuoi tre Ha Noi di danh My
ชื่อผลงาน Hanoi youth setting off to fight against the American aggressors
เทคนิค Lacquer ขนาด 74.5x115 เซนติเมตร

อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปิน

1. อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปิน ชั้นที่ 1
ชื่อศิลปิน สีโรจน์ พวงบุปผา
ชื่อผลงาน ไตรภูมิ-กลางคืน เทคนิค ลายทอง ขนาด 120x155 เซนติเมตร
2. อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปิน ชั้นที่ 1
ชื่อศิลปิน สีโรจน์ พวงบุปผา
ชื่อผลงาน ไตรภูมิ เทคนิคลายทอง ขนาด 150x200 เซนติเมตร

ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์

1. ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 1
ชื่อผลงาน ความอุดมสมบูรณ์ท้องถิ่นใต้ เทคนิค ลายรดน้ำ,ลายทอง ขนาด 150x200 เซนติเมตร
2. ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 2
ชื่อผลงาน ความรู้สึก ความผูกพันต่อวิถีชาวเล เทคนิค ลายรดน้ำ,ลายทอง ขนาด 140x190 เซนติเมตร
3. ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 3
ชื่อผลงาน เรือใต้ เทคนิค กำมะลอ ขนาด 150x200 เซนติเมตร
4. ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 4
ชื่อผลงาน อารยธรรมภาคใต้ เทคนิค กำมะลอ ขนาด 150x200 เซนติเมตร
5. ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 5
ชื่อผลงาน อารมณ ความเคลื่อนไหว ความสงบสุขของอาชีพประมง เทคนิค กำมะลอ ขนาด 200x250 เซนติเมตร
6. ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 6
ชื่อผลงาน ความอุดมสมบูรณ์ของท้องถิ่นภาคใต้ เทคนิค กำมะลอ ขนาด 140x200 เซนติเมตร

ผลงานวิทยานิพนธ์

1. ผลงานวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 1
ชื่อผลงาน กลิ่นอายแห่งวิถีประมง เทคนิค กำมะลอ ขนาด 130x190 เซนติเมตร
2. ผลงานวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 2
ชื่อผลงาน พื้นที่ความงามของอารยธรรม เทคนิค กำมะลอ ขนาด 140x190 เซนติเมตร
3. ผลงานวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 3
ชื่อผลงาน ความงามภายใต้วิถีประมง เทคนิค ขนาด กำมะลอ ขนาด 150x180 เซนติเมตร
4. ผลงานวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 4
ชื่อผลงาน ตั้งเก(ท่าแพ) เทคนิค กำมะลอ ขนาด 150x200 เซนติเมตร

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวสุจิตรา พาหุการณ์
เกิด	25 มกราคม 2533
ที่อยู่	37/2 หมู่ 4 ตำบลอินคีรี อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช 80320
โทร	0883828014
E-mail	sujitra_nong@outlook.com
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2559	ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์(ศิลปะไทย) คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พ.ศ.2557	ศิลปบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์(ศิลปะไทย) คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พ.ศ.2552	วิทยาลัยช่างศิลป์ นครศรีธรรมราช
พ.ศ.2549	โรงเรียนพรหมคีรีพิทยาคม
พ.ศ.2546	โรงเรียนชุมชนวัดอินทคีรี
การแสดงผลงาน	
พ.ศ.2559	นิทรรศการเดี่ยว “วิถีทะเลใต้ / WAY OF THE SOUTHERN SEA” ณ อาร์ตแกลเลอรี แกลเลอรี (ทองหล่อซอย 10) นิทรรศการ ศิลปกรรมช่างเผือก” ครั้งที่ 5 ภายใต้หัวข้อ “Love and Relationship: สัมพันธภาพและความรัก”
พ.ศ.2558	นิทรรศการ “สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์สู่อาเซียน visual Art for ASEAN” นิทรรศการภาพพระสาทิสลักษณ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ นิทรรศการ ศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ 61 นิทรรศการศิลปกรรมกรุงไทยครั้งที่ 2 ประจำปี 2558
พ.ศ.2557	นิทรรศการกลุ่ม “36 ปี ภาควิชาศิลปะไทย” The Queen’s Gallery, กรุงเทพฯ นิทรรศการศิลปะร่วมสมัยแห่งเอเชีย บังคลาเทศ เปียนนาเล่ ครั้งที่ ๑๖ (16 Asian Art Biennale Bangladesh 2014 นิทรรศการศิลปะนิพนธ์ยอดเยี่ยม ปี2557 นิทรรศการกลุ่ม “ไท นัย อาเซียน” พิพิธภัณฑสถานชาติไทยพานิชย์ นิทรรศการศิลปกรรมกรุงไทยครั้งที่ 1 ประจำปี 2557
พ.ศ.2556	ร่วมแสดงศิลปกรรมร่วมสมัยของศิลปินรุ่นเยาว์ครั้งที่ 30

โครงการค่ายเยาวชนสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยปี 2556 ณ บ้านดำ
นางแล จ. เชียงราย

ร่วมจัดงาน นิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 35

พ.ศ.2555 ร่วมจัดงาน นิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 34

พ.ศ.2554 ร่วมเขียนภาพลงปฏิทิน “ชุดพระบรมมหาราชวัง พระราชวัง และวังที่
สำคัญในประเทศไทย” โดยบริษัทกนกสิน เอ็กซ์พอร์ต อิมพอร์ตจำกัด
ประจำปี 2555

เกียรติประวัติ

พ.ศ.2559 รางวัลชมเชยการประกวดศิลปกรรม “อมศิลป์ถิ่นไทย” ประจำปี 2559

พ.ศ.2558 รางวัลรางวัลเหรียญเงิน การประกวดศิลปกรรม อมตะ อาร์ต อวอร์ด ครั้งที่
6/2558 สาขาจิตรกรรม

พ.ศ. 2557 รางวัลเหรียญทองแดง ศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 60

รางวัลรองชนะเลิศ ศิลปกรรมช่างเผือก ครั้งที่ 3 “บ้านเรา” โดย บริษัท
ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน)

พ.ศ.2556 รางวัลเหรียญเงิน การประกวดศิลปกรรม อมตะ อาร์ต อวอร์ด ครั้งที่ 5/
2556 ในหัวข้อ “สุวรรณภูมิ” สาขาจิตรกรรม

รางวัลเหรียญเงิน นิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 36

